

Het nieuwe studeren in de Van OlstToren(?)

*Kwalitatieve studie op basis van gebruikerstevredenheid, naar de
toepasbaarheid van het nieuwe studeren in de Van OlstToren*

Onderzoeker: Menno Hunneman
Opdrachtgever: Facilitair bedrijf Hanzehogeschool

Het nieuwe studeren in de Van OlstToren(?)

*Kwalitatieve studie op basis van gebruikerstevredenheid, naar de
toepasbaarheid van het nieuwe studeren in de Van OlstToren*

Student:	Menno Hunneman
NAW-nummer:	282847
Interne opdrachtgever:	bureau NoorderRuimte Zernikeplein 11 9747 AS Groningen
Coach:	Mevrouw G. Posthumus
Externe opdrachtgever:	Facilitair bedrijf Hanzehogeschool Zernikeplein 23 9747 AS Groningen
Contactpersoon:	Mevrouw E.B. Groot e.b.post@pl.hanze.nl
Opleiding:	Hanzehogeschool Groningen Instituut voor Bedrijfskunde Vastgoed en Makelaardij Zernikeplein 23 9747 AS Groningen
Afstudeerbegeleider:	Mevrouw E.M. Kazemier (Elles) e.m.kazemier@pl.hanze.nl
Beoordelaar:	Mevrouw A.J. Slagmolen (Pien) a.j.slagmolen-smits@pl.hanze.nl
Versie:	1.3
Datum:	1 april 2015

Voorwoord

Ter afronding van mijn opleiding Vastgoed & Makelaardij aan de Hanzehogeschool heb ik ervoor gekozen mijn scriptie bij Bureau NoorderRuimte te schrijven. Deze professionele onderzoeksomgeving bleek voor mij een ideale werkplek om tot een goed adviesrapport te komen vanwege de aanwezige kennis en beschikbare faciliteiten. Het afgelopen semester heb ik met veel plezier gewerkt aan dit rapport, dat tevens mijn afstudeerscriptie is.

Bij Bureau NoorderRuimte wordt een groot aantal onderzoeken uitgevoerd naar ruimtelijke vraagstukken, door zowel docent- als studentonderzoekers. Als studentonderzoeker maakte ik gedurende dit onderzoek deel uit van een team van ca. 20 studenten. Door interactie tussen de docent- en studentonderzoekers heeft dit kunnen leiden tot een periode waarin ik veel onderzoeksvaardigheden heb opgedaan.

Deze onderzoeksvaardigheden heb ik zoveel mogelijk toegepast in dit adviesrapport voor het facilitair bedrijf. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een onderzoek waar ik tevreden op terugkijk. Om tot dit eindproduct te komen heb ik enkele (hoge) hordes moeten nemen. Voornamelijk de verschillen in cultuur per opleiding of instituut zijn me erg opgevallen.

Dit adviesrapport richt zich voornamelijk op de facilitaire aspecten van de werkomgeving in de Van OlstToren en Van DoorenVeste. Het feit dat een werkomgeving de prestaties van studenten sterk kan beïnvloeden, intrigeert me. Met veel interesse heb ik kennis opgedaan over kantoor- en onderwijsconcepten. Het blootleggen van verbanden tussen studenttype en werkruimtegebruik maakte voor mij duidelijk dat niet ieder onderwijsconcept even geschikt is voor iedere student.

Tijdens de totstandkoming van dit adviesrapport heb ik ondersteuning gehad vanuit verschillende hoeken. Ik wil graag mevrouw Slagmolen, mevrouw Kazemier en mevrouw Slijkhuis bedanken voor hun kritische blik op mijn leerproces. Mevrouw Posthumus wil ik graag bedanken voor haar inspanningen op het gebied van professionele ontwikkeling bij Bureau NoorderRuimte. Voor het beschikbaar stellen van de onderzoeksmethodiek wil ik de heer Beckers bedanken. Voor dit onderzoek wil ik graag mijn opdrachtgeefster, mevrouw Groot, bedanken. Als laatste gaat mijn dank uit naar de deelnemers aan dit onderzoek.

Groningen, 9 maart 2015

Menno Hunneman

De winnaressen van de cadeaubonnen, links Irene van Dissel en rechts Marcha Nuiten.

Managementsamenvatting

In werkend Nederland is een trend gaande: het nieuwe werken. Onder het nieuwe werken wordt verstaan dat een werknemer voor het uitvoeren van werkzaamheden niet meer geheel plaats- en tijdgebonden is. Vele grote bedrijven geven hun eigen draai aan het nieuwe werken. Desondanks staat een ding vast: digitalisering is de grote motor achter het nieuwe werken. Het nieuwe werken brengt veranderende kantoorconcepten met zich mee die ieder op hun eigen manier de productiviteit van werknemers stimuleren. Bij de Hanzehogeschool als onderwijsaanbieder rijst door deze ontwikkeling de vraag: zijn de studenten van de Hanzehogeschool ook klaar voor “het nieuwe studeren”?

In dit onderzoek is in opdracht van het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool gekeken naar de mogelijkheid om het nieuwe studeren breder toe te passen binnen de Van OlstToren. Momenteel vindt er een pilot onder de noemer ‘blended learning’ plaats bij het instituut SICM (de opleiding Communicatie in de Van DoorenVeste). Blended learning is een manier van onderwijzen die vergeleken kan worden met het nieuwe werken. Bij blended learning staan ICT-toepassingen centraal bij de onderwijsbenadering. Dit stelt de student meer in staat plaats- en tijdonafhankelijk te werk te gaan. Door de meer intensieve toepassing van ICT binnen dit instituut zijn de facilitaire voorzieningen anders dan bij andere instituten van de Hanzehogeschool. Echter, de opvattingen over wat blended learning precies is, zijn zeer uiteenlopend in de onderwijswereld. Om verwarring hierover te voorkomen wordt blended learning zoals dat bij SICM plaatsvindt in dit onderzoek ‘het nieuwe studeren’ genoemd.

De facilitaire verschillen tussen traditioneel onderwijs (Van OlstToren) en het nieuwe studeren vertalen zich voornamelijk in de inrichting van lokalen en het ontbreken van projectruimtes bij SICM. De leslokalen bij SICM zijn ingericht met extra contactpunten en digiborden. In principe is dit niet zo’n groot verschil ten opzichte van reguliere leslokalen. Het verschil is meer terug te vinden in het gebruik van de leslokalen. Waar bij traditioneel onderwijs het leslokaal uitsluitend voor colleges gebruikt wordt, worden bij SICM lokalen ook voor projectwerk gebruikt. De aanwezigheid van extra contactpunten en whiteboards faciliteert hierbij het projectwerk. De lokalen bij SICM worden vast gebruikt door twee klassen. Tijdens leswisselingen verwisselen de docenten in plaats van de studenten van lokaal.

In dit onderzoek naar een toepassing van het nieuwe studeren in de Hanzehogeschool is de volgende centrale vraag gesteld: *Met welke facilitaire factoren moet het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool rekening houden als het gaat over de verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren?* Om tot een antwoord op de centrale vraag te komen is een drietal deelvragen geformuleerd:

1. Waar (op welke fysieke plaats) voert een student een bepaalde studieactiviteit uit?
2. Welke facilitaire kenmerken van de ruimtelijke omgeving zijn van invloed op de werkplekkeuze van een student?
3. Wat zijn aandachtspunten bij een bredere invoering van het nieuwe studeren op de Hanzehogeschool?

De antwoorden op deze deelvragen zijn door middel van kwalitatief onderzoek achterhaald. De onderzoeksmethoden die gedurende dit onderzoek gehanteerd zijn, zijn een dagboekonderzoek, interviews en het afnemen van een vragenlijst. Met het dagboek werd gedurende een reguliere schoolweek het ruimtegebruik in kaart gebracht. De 25 respondenten gaven hierbij telkens aan

welke studieactiviteit ze deden, waar ze dit deden en waarom ze voor de desbetreffende locatie gekozen hebben. Tijdens het drietal afgenomen interviews is ingegaan op de motieven om voor een bepaalde werkplek te kiezen. De geïnterviewde gaf tevens aan welke facilitaire aspecten in de Van OlstToren goed bevielen en wel facilitaire aspecten toe waren aan verbetering. Gedurende het onderzoek is eerst de vragenlijst afgenomen, vervolgens de dagboekjes en ten slotte zijn enkele studenten geïnterviewd.

De ingevulde dagboekjes zijn de kern van dit onderzoek. Gezamenlijk hebben de 25 respondenten 439 studieactiviteiten en bijbehorende locaties genoteerd. Omdat per locatie de mogelijkheid aanwezig was de keuze voor deze locatie met twee redenen te motiveren zijn er meer dan 439 motivaties geregistreerd. In totaal zijn 525 redenen aangegeven waarom voor een bepaalde locatie gekozen is.

De top drie van werkplekken is de volgende: uit alle registreerde locaties werden de meeste activiteiten in een leslokaal uitgevoerd (164 maal, 37%). 138 maal werd thuis gewerkt (31%) en 37 keer werd in een open ruimte of gangzone gewerkt (8%). Gesteld kan worden dat veruit de meeste studieactiviteiten thuis en in een klaslokaal plaatsvinden.

172 keer is de locatiekeuze “leslokaal” gemotiveerd. In 141 gevallen werd aangegeven dat deze locatie ingeroosterd was (82%). Een ingeroosterde activiteit kan gezien worden als een verplichte activiteit, vandaar dit hoge percentage. In het kader van dit onderzoek is het daarom interessanter te kijken naar de locatie waar niet-ingeroosterde activiteiten worden uitgevoerd. Kijkend naar de geregistreerde werkplekken is daarom “thuis” de meest gerapporteerde werkplek. Voor thuiswerken is 195 maal een motivatie gegeven. Van deze 195 motivaties kwamen ‘comfort’ 67 keer (34%) en ‘behoefte aan rust en privacy’ 45 keer (23%) aan de orde. In totaal werd in 58% van de gevallen dat thuis gewerkt werd indirect aangegeven dat de locaties binnen de Hanzehogeschool te druk, te klein of niet comfortabel genoeg zijn.

Tijdens de interviews is ingegaan op de facilitaire kenmerken binnen de Van OlstToren die de respondenten juist wel of juist niet bevielen. Tijdens de interviews werd unaniem aangegeven dat er een tekort aan projectruimtes bestaat in dit gebouw. Dit wordt als storend ervaren omdat de respondenten graag projectwerkzaamheden in een dergelijke projectruimte uitvoeren. De gewenste faciliteiten in een projectruimte bestaan uit een vaste computer, voldoende contactpunten en de aanwezigheid van een whiteboard.

Tevens zijn er tijdens de interviews vragen gesteld over de Hanzemediatheek. Uit de ingevulde dagboeken was namelijk naar voren gekomen dat er vaker in een openbare of Universiteitsbibliotheek gewerkt werd dan in de Hanzemediatheek. Voor het facilitair bedrijf als opdrachtgever is het interessant er achter te komen waarom studenten de Hanzemediatheek links laten liggen. De respondenten bevestigen in zowel de dagboekjes als de interviews dat de Hanzemediatheek als te druk en te klein ervaren wordt. Daarnaast geven studenten aan in de Universiteitsbibliotheek meer privacy te ervaren dan in de Hanzemediatheek.

Om een koppeling te maken tussen de uitkomsten van het onderzoek en de centrale vraag in dit onderzoek, is het vanuit een facilitair oogpunt het meest interessant om te kijken naar leslokalen en projectruimtes. Gesteld kan worden dat in de Van OlstToren de beperkte beschikbaarheid van projectruimtes het grootste verbeterpunt is. Hiervoor kan de oplossing gezocht worden in de leslokalen zoals die bij SICM gebruikt worden.

Het tekort aan projectruimtes in de Van OlstToren kan worden opgevangen door de leslokalen in dit gebouw uit te rusten met de faciliteiten die te vinden zijn in de leslokalen van SICM. Door de aanwezigheid van whiteboards en meer centrale contactpunten voor laptops kunnen deze lokalen

dienst doen als projectruimte. Hiermee wordt een aspect van het nieuwe studeren toegepast in de Van OlstToren. Om deze leslokalen ook als projectruimte te kunnen gebruiken is het echter wel van belang dat het desbetreffende lokaal de vaste uitvalsbasis voor maximaal twee klassen is. Wanneer de docent, net als bij het nieuwe studeren, bij een leswisseling verwisselt van leslokaal, kunnen de studenten buiten de ingeroosterde uren gebruik maken van de projectwerkplekken binnen de leslokalen. Wanneer deze situatie zich in de toekomst voordoet, dan moeten de projectgroepen wel de aanwezigheid van andere projectgroepen in het leslokaal accepteren.

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Probleemanalyse	3
2.1	Kenniscentrum NoorderRuimte	3
2.2	Facilitair bedrijf Hanzehogeschool	3
2.3	Probleemoriëntatie	3
2.3.1	Het nieuwe studeren	4
2.3.2	Overheidsinvloeden	5
2.4	Afbakening van het onderzoek.....	5
2.4.1	Omgevingsfactoren	5
2.4.2	Individuele factoren	8
2.4.3	Het ruimtegebruik	9
3.	Onderzoeksopzet.....	10
3.1	Probleemstelling.....	10
3.1.1	Onderzoeksdoelen	10
3.1.2	Centrale vraag en deelvragen	10
3.2	Werkplekgebruik door studenten	11
3.3	Kenmerken van de ruimtelijke omgeving.....	12
3.4	Waardering van de werkruimte	13
3.5	Verwachtingen	14
3.6	Validiteit en betrouwbaarheid	15
3.6.1	Validiteit	15
3.6.2	Betrouwbaarheid.....	15
4.	Resultaten.....	16
4.1	Werkplekgebruik door studenten	16
4.1.1	De plek waar studenten leren	16
4.1.2	Werkplekmotivatie.....	17
4.2	Kenmerken van de ruimtelijke omgeving.....	20
4.3	Waardering van de werkruimte	24
5.	Conclusie	26
6.	Aanbevelingen	28
7.	Discussie	29
	Geraadpleegde bronnen	31

Bijlagen	32
Bijlage 1: Uitkomsten NSE 2013	33
Bijlage 2: Vragenlijst voor vaststellen Student Profiel t.b.v. dagboekonderzoek	34
Bijlage 3: Opmaak van het dagboekonderzoek.....	39
Bijlage 4: Uitgewerkte interviews.....	42

Begripsafbakening

- Van DoorenVeste – Wanneer gesproken wordt van de Van DoorenVeste dan wordt hiermee bedoeld op het instituut SICM en alle verkeers- en gemeenschappelijke ruimtes binnen dit gebouw. Opleidingsspecifieke werkplekken van andere opleidingen binnen de Van DoorenVeste vallen hierbuiten.
- Van OlstToren – Wanneer over de Van OlstToren geschreven wordt, dan is dit een verwijzing naar het gebouw in het algemeen. Mocht er verwezen worden naar een opleidingsspecifieke ruimte, dan wordt dit expliciet vermeld.
- Het nieuwe studeren – Bij het instituut SICM vind een onderwijsvorm plaats onder de noemer 'blended learning'. Omdat de term 'blended learning' in de praktijk op veel verschillende manieren wordt opgevat, wordt er in dit onderzoek geschreven over 'het nieuwe studeren'. Zodoende moet er geen onduidelijkheid ontstaan over wat 'blended learning' daadwerkelijk is.
- Facilitair bedrijf – De opdrachtgever van dit onderzoek is de afdeling projecten & innovaties van het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool. Wanneer over het facilitair bedrijf geschreven wordt, wordt hiermee deze specifieke afdeling bedoeld.
- Gebruikerstevredenheid – Onder gebruikerstevredenheid wordt verstaan: de mening van studenten over werkplekken binnen het onderzoeksgebied (de Van OlstToren en Van DoorenVeste).
- Nationale Studenten Enquête – De NSE is een jaarlijkse enquête die wordt afgenomen onder de studenten van Nederlandse hogescholen en universiteiten. Op deze manier worden de meningen van studenten over deze opleidingen globaal in kaart gebracht. Uiteindelijk wordt op basis van de uitkomsten van de NSE een cijfer aan de desbetreffende opleiding toegekend.
- Ankerplaatsen – Met deze term wordt bedoeld op studielandschappen die gekoppeld zijn aan een instituut. Het instituut Facility Management heeft bijvoorbeeld haar eigen ankerplaats. Deze ankerplaatsen hebben een aan het instituut gekoppelde identiteit.
- Opleidingsgebonden werkomgeving – Onder deze term worden werkplekken verstaan die slechts door één opleiding gebruikt worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een zwembad of sporthal voor het Instituut voor Sportstudies.
- Hanzemediatheek – De Hanzemediatheek behelst zowel de bibliotheek als de stilteruimte die te vinden is in de Van OlstToren.
- Bring your own device – Dit principe wordt bij het nieuwe studeren gehanteerd. Iedere student is verplicht een eigen laptop of tablet mee te nemen. Deze laptop of tablet moet voorzien zijn van software waarmee een realtime koppeling naar de digiborden mogelijk is.
- Studieondersteunende voorzieningen – De voorzieningen binnen een gebouw van de Hanzehogeschool die het studeren faciliteren. Hierbij kan gedacht worden aan printers, vaste computers of digiborden.

- Topiclijst – Tijdens de interviews die in dit onderzoek gehouden zijn is een topiclijst gehanteerd. Deze topics zijn de rode draad gedurende een interview. Op basis van de gegeven antwoorden wordt doorgevraagd over een bepaald topic.
- Aanweegreden – Het tegenovergestelde van afweegreden. Met deze term wordt in dit onderzoek verwezen naar in vraag in de vragenlijst ten behoeve van het studentprofiel. Een aanweegreden is een reden om juist wel naar school te komen.
- Afweegreden – Het tegenovergestelde van een aanweegreden. Een afweegreden is in dit onderzoek een reden om juist niet naar school te komen.

1. Inleiding

Binnen de onderwijswereld bestaan vele opvattingen over de ideale manier van onderwijzen. Op ieder onderwijsniveau zijn verschillende vormen van onderwijs die aangeboden worden. Binnen de Hanzehogeschool bestaat de ruimte om met deze onderwijsvormen te experimenteren. Verspreid over 18 gebouwen worden meer dan 80 bachelor- en masteropleidingen aangeboden.

In een van deze gebouwen, de Van DoorenVeste, wordt op het instituut SICM (het Instituut voor Communicatie, Media & IT) een pilot uitgevoerd met een alternatieve onderwijsvorm. Deze onderwijsvorm wordt blended learning genoemd. Blended learning beïnvloedt de facilitaire voorzieningen de opleiding. Omdat er veel verschillende opvattingen over blended learning bestaan, wordt deze pilot in dit onderzoek 'het nieuwe studeren' genoemd. Dit onderzoek focust zich op de facilitaire aspecten die het nieuwe studeren met zich meebrengt.

De ruimtelijke en facilitaire aspecten van het nieuwe studeren in de Van DoorenVeste zouden bij een grote gebruikerstevredenheid breder binnen de Hanzehogeschool toegepast kunnen worden. Het is daarom wel van belang te weten wat studenten van andere opleidingen vinden van hun huidige werk- en leeromgeving. In dit onderzoek ligt de nadruk op het achterhalen van de ruimtelijke en facilitaire behoeften van studenten. Dit wordt gedaan binnen een ander gebouw van de Hanzehogeschool, de Van OlstToren.

Uiteindelijk kan met deze informatie achterhaald worden, waar binnen de Van OlstToren facilitaire verbeteringen welkom zijn. Gekeken wordt of deze verbeteringen afkomstig kunnen zijn van het nieuwe studeren zoals dat bij SICM wordt uitgevoerd. De centrale vraag die daarom gesteld is, is de volgende: *Met welke facilitaire factoren moet het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool rekening houden als het gaat over de verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren?*

Een antwoord op de centrale vraag zal in de komende hoofdstukken gegeven worden. Hoofdstuk 2 vormt de probleemanalyse waarin de hoofd-, deel- en onderzoeksvragen aan de orde komen. De onderzoeksmethodiek volgt in hoofdstuk 3 en in hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Een definitief antwoord op de centrale vraag volgt in de conclusie (hoofdstuk 5). Na de conclusie komen de aanbevelingen en de discussie aan bod in respectievelijk hoofdstuk 6 en 7.

2. Probleemanalyse

Dit hoofdstuk zet de context van dit onderzoek uiteen. Deze context behelst informatie over de opdrachtgever van dit onderzoek en wat er onderzocht gaat worden. Daarnaast komen de onderzoeksdoelen en bijbehorende deel- en onderzoeksvragen aan de orde. De verwachte uitkomsten van dit onderzoek worden aan het eind van dit hoofdstuk beschreven.

2.1 Kenniscentrum NoorderRuimte

Er bestaan binnen de Hanzehogeschool meerdere kenniscentra met elk een eigen thema. Vanuit deze onderzoeksinstellingen worden vraagstukken vanuit zowel de maatschappij als het bedrijfsleven onderzocht. Deze onderzoeken worden uitgevoerd door senior- en juniormedewerkers (studenten)

Kenniscentrum NoorderRuimte is een van de kenniscentra van de Hanzehogeschool. Kenniscentrum NoorderRuimte staat in het teken van ruimtelijke vraagstukken. De juniormedewerkers zijn studenten van de opleidingen Architectuur, Bouwkunde & Civiele Techniek, Human Technology, Vastgoed & Makelaardij en Facility Management.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd en gefaciliteerd vanuit het Kenniscentrum NoorderRuimte.

2.2 Facilitair bedrijf Hanzehogeschool

Het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool is verantwoordelijk voor alle facilitaire zaken binnen de Hanzehogeschool. Hierbij kan gedacht worden aan inrichting van gebouwen maar ook aan verbouwingen of het verzorgen/uitbesteden van bijvoorbeeld cateringactiviteiten.

Het facilitair bedrijf, in de persoon van Esther Groot en Will Panman, treedt in dit onderzoek op als opdrachtgever. Groot en Panman zijn verantwoordelijk voor de afdeling projecten en innovaties bij het facilitair bedrijf. Deze afdeling staat onder andere in het teken van het verbeteren van de werkomgeving voor zowel student als docent.

2.3 Probleemoriëntatie

De student als participant, zo benadert het facilitair bedrijf de student. De taak van het facilitair bedrijf is om de Hanzehogeschool facilitair te ondersteunen in het bieden van kwalitatief hoogstaand onderwijs aan de student. De eisen, wensen en werkwijze van de student veranderen met de tijd. Dit betekent dat bepaalde werkplekken meer in trek zijn dan andere werkplekken.

Uiteindelijk is de student de grootste eindgebruiker van de beschikbare ruimte binnen de Hanzehogeschool en is het facilitair bedrijf gebaat bij werkplekken waar de student tevreden over is. Het principe van klant is koning is daarom eentje dat het facilitair bedrijf niet uit het oog wil verliezen.

Echter, dat bieden wat de student wenst (en tevens toekomstbestendig is) is af en toe lastiger dan het lijkt, zo geeft mevrouw Groot aan. Groot vertelt tevens dat het achterhalen van de gebruikerstevredenheid over werkplekken op de Hanzehogeschool onder studenten lastig is. Momenteel beschikt het facilitair bedrijf over oppervlakkige informatie die voortkomt uit de NSE (Nationale Studenten Enquête). Momenteel is de NSE een middel om een globale indruk te krijgen van wat studenten van de huidige werkplekken vinden. De informatie die in de NSE over werkplekken ingewonnen wordt, is echter te summier om als basis te dienen voor optimale werkplekken (bijlage 1).

Het facilitair bedrijf heeft behoefte aan meer kwalitatieve informatie afkomstig van de student. Deze dieper gaande informatie moet feedback betreffen over de huidige werkruimtes op de

Hanzehogeschool. Wanneer het facilitair bedrijf beschikt over dergelijke informatie kan zij een werkplek ontwikkelen die aansluit op de wensen van de student en toekomstbestendig is.

2.3.1 Het nieuwe studeren

Op het gebied van onderwijs vinden ontwikkelingen plaats wat betreft denkwijze, demografie en technologie. Een van de demografische ontwikkelingen is een verdere internationalisering van het onderwijs. Alternatieve benaderingen van onderwijs worden ondersteund door technische ontwikkelingen. Binnen de onderwijswereld zijn verschillende gedachtegangen over de manier van onderwijzen. De Hanzehogeschool is zich bewust van deze ontwikkelingen op het gebied van internationalisering en digitalisering en heeft hier haar onderwijsvisie op afgestemd (College van Bestuur Hanzehogeschool, 2014). Dit bewustzijn is terug te vinden in enkele speerpunten uit deze onderwijsvisie, namelijk het verder optimaliseren van internationale relaties en studenten kennis laten maken met ICT-geletterdheid. Huisvestingsplannen volgen de onderwijsvisie en dit leidt tot alternatieve benaderingen van onderwijs.

Een voorbeeld dat voor dit onderzoek van toepassing is, is de blended learning werkwijze die in dit onderzoek behandeld wordt. Binnen de Hanzehogeschool vindt bij het instituut SICM een pilot plaats die veel raakvlak heeft met blended learning. Een onderwijsvorm is 'blended' wanneer er een combinatie plaatsvindt van online onderwijs met contactmomenten (Maastricht University, 2014). Uit een studie van de Universiteit Maastricht komen enkele verschillende opvattingen over blended learning naar voren:

- Iets is blended learning wanneer tussen 30% en 80% van het lesmateriaal online aangeboden wordt;
- Blended learning is traditioneel onderwijs dat wordt aangevuld met online lesmateriaal;
- Blended learning is traditioneel onderwijs waarbij contacturen worden vervangen voor online lessen/cursussen.

De exacte uitvoering van het nieuwe studeren bij SICM bestaat uit een vast aantal contacturen met een docent (16 uren per week). Van deze contacturen zijn twee uren ingeroosterd voor een traditioneel hoorcollege. De overige contacturen dienen voor colleges en is de docent aanwezig als vraagbaak voor projectonderwijs. Het online-aspect van blended learning is bij SICM terug te vinden in het aanbieden van leerstof. Bij SICM is de werkwijze dat studenten zich thuis, door middel van online materiaal, voorbereiden op een college. Tijdens dit college wordt de opgedane kennis toegepast bij het maken van opdrachten. Omdat de opvattingen over blended learning zeer uiteenlopend zijn, wordt de toepassing bij SICM in dit onderzoek als 'het nieuwe studeren' omschreven.

Zoals hierboven vermeld is, kent het nieuwe studeren op het gebied van ICT verschillen ten opzichte van regulier onderwijs. Vanwege het 'bring your own device'-principe, zoals dat bij het instituut SICM wordt gehanteerd, beschikt iedereen over een eigen laptop. Via deze laptops staan de docent en studenten met elkaar in contact. Een docent kan bijvoorbeeld peilingen of discussies houden onder studenten. Via softwaretoepassingen op zowel laptops als digiborden kunnen deze discussies en peilingen direct getoond worden op het digibord. Dit vergroot de interactiemogelijkheden tussen docent en student.

Bij het nieuwe studeren bij SICM bestaat het principe 'flipped-classroom'. Dit betekent dat ingeroosterde colleges voornamelijk werkcolleges zijn en dat studenten online (beschikbare) informatie reeds hebben vergaard. Bij traditioneel onderwijs wordt op een tegenovergestelde manier gewerkt. Studenten vergaren informatie tijdens colleges en moeten dit thuis, in opdrachten, toepassen.

2.3.2 Overheidsinvloeden

Volgens het ministerie van O, C & W neemt het aantal studenten vanaf 2021 af. Als belangrijkste redenen voor deze afname worden de invoering van het leenstelsel en demografische ontwikkelingen aangedragen. Desondanks blijven mensen tegenwoordig langer studeren omdat de economische crisis de overgang van school naar werk bemoeilijkt (Ministerie van Onderwijs, 2013)^a.

Eerder in deze paragraaf is geschreven dat de invoering van het leenstelsel mensen ervan weerhoudt te beginnen met studeren. Na de invoering van het leenstelsel zijn de verwachtingen wat betreft het aantal studenten in Nederland sterk naar beneden bijgesteld. Inmiddels is de verwachting dat het aantal studenten tot 2021 in totaal zal toenemen met 48.000. Voor het invoeren van het leenstelsel was de prognose dat dit aantal 85.000 studenten zou bedragen (Ministerie van Onderwijs, 2013)^b. Voor onderzoek naar verdere gevolgen van het leenstelsel bestaat geen steun vanuit het Ministerie van O, C & W.

2.4 Afbakening van het onderzoek

In dit onderzoek naar werkruimtegebruik door studenten van de Hanzehogeschool staat het onderstaande schema centraal (figuur 1).

Figuur 1: Theoretisch schema van dit onderzoek

Het schema in figuur 1 geeft in grote lijnen weer op welke aspecten het onderzoek zich richt. In de komende alinea's zullen de drie aspecten van dit schema uiteengezet worden.

2.4.1 Omgevingsfactoren

Binnen het onderzoeksgebied, twee gebouwen van de Hanzehogeschool (Van OlstToren en de Van DoorenVeste), vinden twee vormen van onderwijs plaats. Deze onderwijsvormen zijn traditioneel onderwijs zoals de Hanzehogeschool dit al jaren op de meeste opleidingen uitvoert en het nieuwe studeren. Het nieuwe studeren op de Hanzehogeschool is een pilot die in het studiejaar 2014-2015 voor het eerst uitgevoerd wordt onder de noemer Blended Learning. Traditioneel onderwijzen vindt plaats in de Van OlstToren en het nieuwe studeren wordt toegepast op het Instituut voor Communicatie, Media en IT (SICM) in de Van DoorenVeste.

De Van DoorenVeste (links) en de Van OlstToren (rechts)

Het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool hanteert een boxenmodel voor het typeren van een bepaalde ruimte in een gebouw. Aan de hand van dit boxenmodel zullen de verschillen in inrichting van de omgeving van de twee gebouwen uiteengezet worden. Onderstaand, in figuur 2, is het boxenmodel (Groot, 2013) weergegeven.

Uitleg boxenmodel

 BOX IV verkeersruimte (gangen, trappen, liften), technische ruimte, constructieruimte. FB verantwoordelijk.

BOX IAB Thuisbasis Schools, Kenniscentra, Staven en bedrijven	BOX II Algemene Onderwijsruimten	BOX III Algemene voorzieningen	BOX V Verhuurd aan externen
1A: Kantoor- werkomgeving (10 m2 fno/fte) 1B: Praktijk- en onderzoeks-ruimten. 	Algemene onderwijsruimten voor instructie, werkcollege, hoorcollege en tentamen.	Kantines, studielandschappen, mediatheek.	Winkels, horecaruimten en ruimten verhuurd aan samenwerkpartners. Uitgangspunt is dat zij het voorzieningenniveau verhogen of nauw samenwerken op het gebied van onderwijs/onderzoek.

Figuur 2: Boxenmodel van het facilitair bedrijf

Dit onderzoek focust zich op box I-, II- en III-ruimten.

- Box IAB = Specifieke, opleidingsgebonden werkomgeving en onderzoeksruimten (bijv. kantoren, muzieklokalen en practicumlokalen);
- Box II = Algemene onderwijsruimten (bijv. leslokalen die door meerdere opleidingen gebruikt kunnen worden);
- Box III = Algemene voorzieningen (bijv. Kantines, studielandschappen, mediatheek);

Van OlstToren

Bij het traditionele onderwijs, zoals dat in de Van OlstToren wordt toegepast, zijn de opleidingsgebonden werkomgeving en onderzoeksruimten per instituut gelijk. Er is geen opleiding die eigen praktijklokalen heeft zoals een sport-, muziek- of techniekopleiding die wel heeft. Ondanks dat de beschikbare werkplekken geen eenduidige functie hebben, bestaan er wel Box I-ruimten zoals kantoren van docenten. Deze zijn per instituut gecentraliseerd in zogenaamde 'ankerplaatsen' binnen de Van OlstToren.

In de Van OlstToren zijn Box II-ruimten alom aanwezig. Zowel computerlokalen als reguliere leslokalen zijn voor ieder aanwezig instituut inzetbaar. Deze lokalen zijn voorzien van contactpunten, digibord en eventueel vaste computers. Projectruimtes maken deel uit van Box II. Projectruimtes

bieden ruimte aan groepen variërend tussen vier en zestien personen. Deze projectruimtes zijn voorzien van contactpunten en incidenteel een televisie of vaste computer.

Hanzemediatheek (links) en de stiltewerkplek boven de Hanzemediatheek (rechts)

Box III-ruimten zijn in de Van OlstToren zeer nadrukkelijk aanwezig in de vorm van een mediatheek, grote kantine/atrium en stiltewerkplek. Verspreid door het gebouw zijn meerdere studielandenschappen te vinden. Deze studielandenschappen zijn al dan niet voorzien van contactpunten

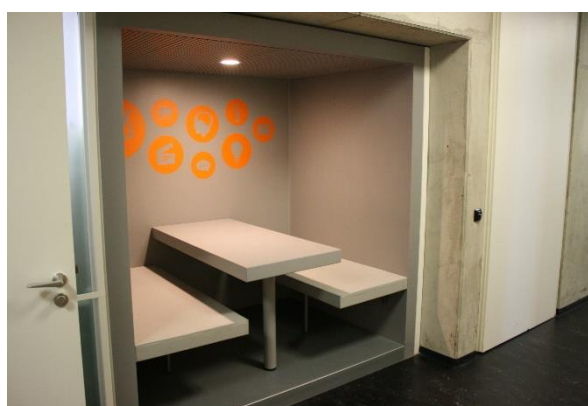
of vaste computers. Leslokaal (links) en projectruimte (rechts) in de Van OlstToren.

Van DoorenVeste

Bij het instituut SICM in de Van DoorenVeste is een andere ruimteverdeling dan in de Van OlstToren. Dit instituut heeft zelf voor de inrichting van haar werkplekken gezorgd.

De box I-ruimten zijn zeer nadrukkelijk aanwezig in de Van DoorenVeste. Dit heeft alles te maken met de in dit pand gehuisveste opleidingen. Naast de technische instituten kent ook SICM haar eigen opleidingsgebonden werkplekken. Aanwezige studio's beschikken over apparatuur waarmee de studenten vakspecifieke vaardigheden kunnen opdoen. Voor andere opleidingen zijn deze werkplekken irrelevant. Naast deze studio's beschikt ook SICM over eigen kantoren voor de medewerkers.

De leslokalen waar SICM gebruik van maakt zijn voorzien van extra contactpunten en whiteboards waar studenten gebruik van kunnen maken. Daarnaast beschikken deze lokalen over een digibord en een vaste computer voor de docent. De aanwezigheid van extra contactpunten en whiteboards is ter ondersteuning van het nieuwe studeren bij het instituut SICM. Deze voorzieningen zijn noodzakelijk voor het bring your own device-principe en het zogenaamde scrummen. Bij een scrum geven de studenten aan (op de whiteboards) wat ze reeds gedaan hebben, wat ze gaan doen en tegen welke moeilijkheden ze verwachten aan te lopen voor een bepaalde taak. Deze lokalen zijn eenvoudig aan te passen tot een regulier leslokaal, wat het tot box II-ruimtes maakt.

Leslokaal (links) en een vergaderruimte in de gangzone bij SICM (rechts)

Over projectruimtes beschikt SICM niet. Dit komt voort uit het nieuwe studeren, waarbij projecten in de leslokalen uitgewerkt worden. De aanwezigheid van andere projectgroepen in lokalen moet tot een levendige en inspirerende omgeving leiden voor de aanwezige studenten.

Box III-ruimten zijn in de Van DoorenVeste minder nadrukkelijk aanwezig dan in de Van OlstToren. In de Van DoorenVeste beschikt men over een ruime kantine en studielandschappen. Desondanks is er geen mediatheek- of stiltewerkplek te vinden in dit gebouw en bij het instituut SICM.

2.4.2 Individuele factoren

In de bovenstaande paragrafen zijn omgevingsfactoren beschreven. Studenten hebben te maken met specifieke omgevingskenmerken die iedere werkplek heeft. Niet alleen hebben werkplekken bepaalde eigenschappen, ook studenten verschillen sterk van elkaar. In de komende alinea's zullen individuele factoren als persoonskenmerken en woon- en werksituatie behandeld worden. In dit onderzoek wordt onder andere bekeken of er een verband bestaat tussen het type persoon en de keuze voor een bepaalde werkplek.

Persoonskenmerken

De werkwijze die een student prefereert, is persoonsgebonden. Geheel in lijn met de verdere digitalisering van onderwijs, neemt het aantal locaties waarop studiewerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd toe. Hierdoor bestaat de mogelijkheid voor studenten dat studiewerkzaamheden niet meer tijd- en plaatsgebonden zijn. Men heeft op meer plekken toegang tot internet en daarmee toegang tot lesstof. Dit betekent dat de mogelijkheid bestaat dat een onderwijsinstelling haar studenten meer de mogelijkheid biedt om haar eigen werkzaamheden te plannen. Echter, dit brengt verantwoordelijkheden met zich mee die voorheen niet van toepassing waren (de discipline om bijvoorbeeld meer thuis te werken).

Bij het nieuwe werken zijn de werkzaamheden van werknemers (studenten in dit geval) minder tijd- of plaatsgebonden dan voorheen. In feite wordt er structuur weggenomen (er ontstaat meer flexibiliteit) omdat er geen vast rooster meer is en er minder direct contact met leidinggevend (docenten) plaatsvindt. De effecten van het wegnemen van structuur zijn, ondanks technische vooruitgang, niet voor iedereen positief (Slijkhuis, 2012). Naar voren is gekomen dat niet iedere persoon zich goed kan vinden in het nieuwe werken. Dit is afhankelijk van de zogenaamde *personal need for structure* (PNS). Iemand met een hoge PNS heeft behoefte aan structuur en vindt een bepaalde mate van controle door leidinggevend prettig. Het nieuwe werken is niet ideaal voor deze personen. Bovendien is iemand met een hoge PNS gebaat bij controlerende feedback in plaats van informerende feedback. Iemand met een lage PNS gedijt volgens Slijkhuis (2014) juist beter in een flexibele werkomgeving zoals die in het nieuwe werken te vinden is en prefereert informerende feedback boven controlerende feedback.

Levensfase en leefpatroon

De tweede individuele factor in dit onderzoek is de levensfase waarin de student zich bevindt en het leefpatroon dat deze student hanteert. Levensfases en leefpatronen kunnen sterk verschillen tijdens het studentenbestaan. Waar de ene student net het examen van de middelbare school heeft afgerond bestaat de mogelijkheid dat een andere student reeds twee opleidingen heeft afgerond of afgebroken. Dit brengt mogelijk een ander leefpatroon met zich mee op het gebied van uit- en thuiswonend, aantal uren dat gewerkt wordt en de benadering van het studeren.

2.4.3 Het ruimtegebruik

Uiteindelijk is het de bedoeling om de omgevings- en individuele factoren aan elkaar te koppelen. Dit moet leiden tot inzicht in verbanden tussen een bepaald type student en een daarbij behorend ruimtegebruik. Het feitelijke ruimtegebruik van respondenten wordt in kaart gebracht met een dagboekje, waarop in het volgende hoofdstuk dieper wordt ingegaan.

Wanneer het ruimtegebruik van studenten in kaart gebracht is, wordt het mogelijk om werkplekken in de Van OlstToren te analyseren. Hiermee wordt duidelijk welke werkplekken populair zijn en welke juist niet. Op basis van deze analyses kan het facilitair bedrijf een inschatting maken van welke facilitaire aspecten van het nieuwe studeren geschikt zijn om in de Van OlstToren toe te passen.

3. Onderzoeksopzet

De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt: *Met welke facilitaire factoren moet het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool rekening houden als het gaat over de verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren?* Om deze vraagstelling te beantwoorden is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode met triangulatie. Kwalitatief onderzoek is het meest geschikt om de voorkeuren onder studenten voor bepaalde werkplekken te achterhalen. Bovendien biedt een kwalitatieve onderzoeksmethode vanwege de looptijd gelegenheid om het ruimtegebruik van studenten globaal in kaart te brengen. Het ruimtegebruik zal in kaart gebracht worden door middel van een dagboekonderzoek. Deze onderzoeksmethode komt in dit hoofdstuk aan de orde, evenals de vragenlijst en interviews. In dit hoofdstuk zal de werkwijze voor de beantwoording van iedere deel- en onderzoeksvraag behandeld worden.

3.1 Probleemstelling

Het facilitair bedrijf vindt het moeilijk kwalitatief hoogwaardige informatie in te winnen over de gebruikerstevredenheid onder studenten. Deze informatie wordt gewenst over de werkruimtes van zowel de traditionele onderwijsvorm in de Van OlstToren als het nieuwe studeren bij SICM in de Van DoorenVeste.

Over het nieuwe studeren binnen de Hanzehogeschool is nog weinig bekend bij het facilitair bedrijf. Deze onderwijsvorm is een project van het instituut SICM en wordt ook door dit instituut gecoördineerd. Omdat het facilitair bedrijf naar haar idee te weinig inzicht heeft in het standpunt van studenten ten opzichte van het nieuwe studeren is dit onderzoek in het leven geroepen.

3.1.1 Onderzoeksdoelen

Dit onderzoek heeft een tweetal doelen. Het praktijkdoel, het doel van het facilitair bedrijf als opdrachtgever wordt als eerste behandeld.

Praktijkdoel

Het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool wil kwalitatieve oordelen van studenten verkrijgen over de aanwezige werkplekken in de Van OlstToren. Graag zou het facilitair bedrijf te weten komen wat het feitelijke ruimtegebruik van deze studenten is. Daarnaast het de bedoeling in kaart te brengen of deze studenten tevreden zijn over de aangeboden werkplekken in de Van OlstToren.

Voor een eventuele verdere toepassing van het nieuwe studeren, in bijvoorbeeld de Van OlstToren, wil het facilitair bedrijf weten wat volgens studenten behouden moet worden en wat juist beter kan in dit gebouw. Deze informatie moet uiteindelijk inzicht geven welke facilitaire kenmerken van het nieuwe studeren positief ontvangen zullen worden in de Van OlstToren.

Onderzoeksdoel

De kern van dit onderzoek bestaat uit een dagboekonderzoek. De onderzoeker streeft er dan ook naar de opinie van studenten over werkplekken in de Van OlstToren en de Van DoorenVeste peilen met een dagboekonderzoek.

3.1.2 Centrale vraag en deelvragen

Centrale vraag

Met welke facilitaire factoren moet het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool rekening houden als het gaat over de verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren?

Deelvragen- en onderzoeksvragen

Om een allesomvattend antwoord op de centrale vraagstelling te kunnen geven, is de centrale vraag opgedeeld in een drietal deelvragen. Deelvraag 1 en 3 zijn ieder opgedeeld in twee onderzoeksvragen. Hieronder worden de deel- en onderzoeksvragen beschreven.

1. Waarom voert een respondent een bepaalde studieactiviteit op een bepaalde werkplek uit?

Onderzoeksvraag 1.1: Waar voert een respondent zijn of haar studieactiviteiten uit?

Onderzoeksvraag 1.2: Waarom voert een respondent studieactiviteiten uit op de werkplekken die in onderzoeksvraag 1.1 naar voren komen?

2. Welke facilitaire kenmerken van de ruimtelijke omgeving zijn van invloed op de werkplekkeuze van een student?
3. Wat zijn aandachtspunten bij een verdere toepassing van het nieuwe studeren op de Hanzehogeschool?

Onderzoeksvraag 3.1: Wat zijn volgens studenten uit de Van OlstToren plus- en minpunten aan de inrichting van werkruimte en werkomgeving in dit gebouw en wat moet juist behouden blijven?

Onderzoeksvraag 3.2: Welke ruimtelijke elementen van het nieuwe studeren passen gezien de huidige waardering van studenten in een nieuw in te richten Van OlstToren?

3.2 Werkplekgebruik door studenten

De eerste deelvraag; *waarom voert een respondent een bepaalde studieactiviteit op een bepaalde werkplek uit?*, wordt beantwoord door fieldresearch. De onderzoeksmethode voor deze deelvraag is een dagboekonderzoek. Deze deelvraag is opgesplitst in een tweetal onderzoeksvragen die aangeven waar en waarom respondenten op een bepaalde werkplek studieactiviteiten uitvoeren. Onderstaand wordt per onderzoeksvraag behandeld hoe tot de beantwoording gekomen wordt.

Het dagboek (bijlage 3) dat in dit onderzoek gebruikt wordt, is ontworpen om inzicht te geven in het ruimtegebruik onder studenten. Studenten geven drie dingen aan: welke studieactiviteit ze doen, waar ze dit doen en waarom ze de desbetreffende locatie gekozen hebben (Beckers, 2014). Onderzoeksvraag 1.1; *Waar voert een respondent zijn of haar studieactiviteiten uit?*, wordt zeer letterlijk met dit dagboek beantwoord.

Om verwarring onder deelnemende studenten te voorkomen, iedere deelnemer zou immers één bepaalde werkplek verschillend kunnen omschrijven, wordt de student een twaalfstal antwoordmogelijkheden gegeven op de vraag waar de studieactiviteit wordt uitgevoerd:

- A. Thuis, of bij iemand anders thuis;
- B. Klaslokaal;
- C. Studentenwerkplek met vaste computer;
- D. Af te sluiten projectruimte;
- E. Open ruimte of gangzone;
- F. Mediatheek van de Hanzehogeschool;
- G. Restaurant/café op de campus;
- H. Buiten op het campusterrein;
- I. Onderweg;
- J. Horecagelegenheid buiten de campus;

- K. Openbare bibliotheek of universiteitsbibliotheek;
- L. Elders,

De tweede onderzoeksvraag die tot de beantwoording van de deelvraag leidt, luidt als volgt; *Waarom voert een respondent studieactiviteiten uit op de werkplekken die in onderzoeksvraag 1.1 naar voren komen?*. Deze onderzoeksvraag wordt ook beantwoord met het dagboekje. Onder het kopje “Waarom daar?” in het dagboekje kan de respondent kiezen uit elf antwoordmogelijkheden:

1. Staat in het rooster;
2. Nabijheid van de plek;
3. Bij gebrek aan beter;
4. Comfort;
5. Behoeftte aan rust en privacy;
6. Aanwezigheid van cateringvoorzieningen;
7. Aanwezigheid van studieondersteunende voorzieningen;
8. De persoon/personen met/bij wie ik ben hebben de locatie bepaald;
9. Gewoonte;
10. Geen bewuste reden;
11. Een andere reden dan een van de bovenstaande categorieën, namelijk...

Met de informatie die uit de dagboekjes naar voren komt, wordt onderzoeksvraag 1.2 beantwoord. Om ook de uitgevoerde activiteit in kaart te brengen, geven de respondenten dit in het dagboekje aan. Om ook hier eenduidige informatie te verkrijgen kunnen de respondenten kiezen uit tien studieactiviteiten:

1. Studeren;
2. Werken aan een opdracht of project;
3. Routinematige activiteit;
4. Bijwonen van een les;
5. Tijdens de les een opdracht uitvoeren met anderen;
6. Samenwerken met andere studenten buiten de les;
7. Overleg met een docent;
8. Sociaal contact;
9. Virtueel contact voor je studie met studiegenoten, de Hanzehogeschool of met databronnen elders;
10. Studiegerelateerde activiteiten anders dan de bovenstaande categorieën, namelijk....

Met de drie bovenstaande antwoordcategorieën (studieactiviteit, welke locatie, waarom deze locatie) wordt informatie verzameld om een gedegen antwoord op deelvraag 1 te geven.

3.3 Kenmerken van de ruimtelijke omgeving

De tweede deelvraag (*Welke facilitaire kenmerken van de ruimtelijke omgeving zijn van invloed op de werkplekkeuze van een student?*) wordt beantwoord met de ingevulde dagboekjes en interviews met respondenten. Er is hier sprake van fieldresearch.

De ingevulde dagboekjes bieden een uitgebreid overzicht van het ruimtegebruik van respondenten. De werkplekken, en de facilitaire kenmerken, die aanwezig zijn op de Hanzehogeschool zijn reeds in kaart gebracht met het boxenmodel dat te vinden is in paragraaf 2.4.1 Iedere keuze voor een werkplek wordt gemotiveerd door de respondenten. Zodoende wordt een beeld gecreëerd van de facilitaire kenmerken die door de respondenten op prijs gesteld worden.

Voor een volledige beantwoording van deze deelvraag worden een tiental verdiepende interviews met respondenten gehouden. Tijdens deze interviews geven de respondenten meer gemotiveerd aan welke facilitaire kenmerken zeer belangrijk zijn en welke juist minder belangrijk. De interviews die gehouden worden, zijn open van aard. De keuze voor open interviews is gebaseerd op het feit dat gezocht wordt naar achterliggende motieven van respondenten (Verhoeven, 2011). Bovendien wordt naar de beleving van de respondent gevraagd die een bepaalde werkplek bij hem of haar oproept.

Om enkele belangrijke thema's in het interview te betrekken, zijn deze in de topiclijst opgenomen. Deze topics moeten een inzicht verschaffen in de achterliggende gedachte waarom voor een bepaalde werkplek gekozen is. Afhankelijk van het antwoord vraagt de onderzoeker verder naar achterliggende motieven. Omdat de interviews een verdieping op de ingevulde dagboekje gevormd hebben, zijn de volgende topics opgesteld:

1. Welke werkplekken ken je op de Hanzehogeschool?

Topic 1 moet inzicht bieden in de bekendheid van studenten met werkplekken binnen de Hanzehogeschool. Wanneer blijkt dat een werkplek onbekend is, is het interessant de behoefte naar een dergelijke werkplek te peilen.

2. Welke werkplekken gebruik je op de Hanzehogeschool?

Topic 2 biedt een aanknopingspunt om tijdens interviews door te vragen waarom een bepaalde werkplek wel of juist niet gebruikt wordt door respondenten. Hierbij zal bij het doorvragen de nadruk liggen op de facilitaire eigenschappen van de desbetreffende werkplek.

3. Waarom gebruik je de volgende werkplekken wel of niet?

- Studielandschap
- Projectruimtes
- Leslokalen
- Vaste computers
- Mediatheek
- Kantine

Topic 3 is een vervolg op het vorige topic. Bij topic 3 zijn echter specifieke werkplekken genoemd die expliciet in het dagboekonderzoek naar voren komen.

3.4 Waardering van de werkruimte

De derde en laatste deelvraag is opgedeeld in twee onderzoeksvragen. De deelvraag zelf luidt als volgt: *Wat zijn aandachtspunten bij een verdere toepassing van het nieuwe studeren op de Hanzehogeschool?* De onderzoeksvragen en de onderzoeksmethode waaruit deze deelvraag is opgebouwd, zullen in de volgende alinea's uiteengezet worden.

Onderzoeksvraag 3.1 richt zich op de huidige situatie in de Van OlstToren. Deze vraag is als volgt omschreven: *Wat zijn volgens studenten uit de Van OlstToren de grootste verbeterpunten aan de inrichting van werkruimte en werkomgeving in dit gebouw en wat moet juist behouden blijven?* Onder de studenten uit de Van OlstToren worden de te interviewen respondenten verstaan. Het antwoord op deze vraag komt voort uit de interviews en de uit de vragenlijst naar voren gekomen profielschets. De interviews worden opgenomen en volledig uitgeschreven. Op basis van de input van respondenten wordt een beeld geschetst van de facilitaire behoeften van de respondent. Hier is sprake van fieldresearch.

Gedurende het interview wordt de respondent gevraagd zijn of haar ideale werkplek te omschrijven. Bovendien wordt er uitgebreid ingegaan op de situatie in de Van OlstToren. De respondenten geven aan wat hen goed bevalt aan dit gebouw en wat ze juist anders zouden willen zien. Door middel van een vragenlijst (Beckers, 2014) wordt een profielschets van alle respondenten gemaakt (bijlage 2). Aan de hand van deze profielschets kan bekeken worden of iemand die bijvoorbeeld thuiswonend is een ander studeerpatroon en ruimtegebruik heeft dan iemand die op zichzelf woont. Deze profielschets dient als achtergrondinformatie voor het interview.

De laatste onderzoeksvraag richt zich op het nieuwe studeren. De vraag: *welke ruimtelijke elementen van het nieuwe studeren passen gezien de huidige waardering van studenten in een nieuw in te richten Van OlstToren?* is een verdieping op onderzoeksvraag 3.1.

Als door de respondent tijdens het interview wordt aangegeven dat een ruimtelijk kenmerk wel of niet bevalt, wordt doorgevraagd wat het ideaalbeeld van de student is. Komt dit ideaalbeeld overeen met de toepassing van het nieuwe studeren in de Van Doorenveste, dan zou dit een goede toevoeging in de Van OlstToren kunnen zijn. Andersom zouden ruimtelijke aspecten die nu als positief ervaren worden in de Van OlstToren, behouden kunnen worden.

De combinatie van onderzoeksvraag 3.1 en 3.2 leidt tot de beantwoording van deelvraag 3. Onderzoeksvraag 3.1 biedt duidelijkheid over de gebruikerstevredenheid van studenten over de werkplekken in de Van OlstToren. Daarnaast wordt in onderzoeksvraag 3.2 het nieuwe studeren behandeld. Op basis van het vertoonde ruimtegebruik en de feedback van studenten wordt geanalyseerd welke facilitaire aspecten van SICM geschikt kunnen zijn voor een verdere toepassing in de Van OlstToren.

3.5 Verwachtingen

De conclusies en aanbevelingen die in het uiteindelijke adviesrapport gegeven worden zullen gebaseerd worden op informatie uit verschillende bronnen. In deze paragraaf wordt per informatiebron een verwachting uitgesproken op basis van de reeds aanwezige informatie.

Vragenlijst (studentprofiel) (Beckers, 2014)

Beckers heeft de verwachting dat er een sterke tweedeling zal optreden tussen de gegeven antwoorden door uit- en thuiswonenden. Zo zullen thuiswonenden volgens hem meer tijd op school doorbrengen om reistijd te compenseren. Andersom zullen uitwonende studenten meer flexibel zijn en minder afhankelijk van de voorzieningen binnen de school. Deze verwachting geldt ook in dit onderzoek.

Dagboek

Naar verwachting zullen de uitkomsten van het dagboekonderzoek leiden tot een globaal inzicht in de gebruikerstevredenheid van werkruimtes bij het nieuwe studeren in de Van DoorenVeste en de Van OlstToren. Op basis van eigen ervaringen is de verwachting dat thuiswonenden meer tijd op de Hanzehogeschool doorbrengen. Dat brengt met zich mee dat deze groep meer belang hecht aan het praktische aspect van een werkplek.

Interviews

Uit de interviews moet meer diepgaande informatie naar voren komen dan uit de dagboekjes. Studenten krijgen meer de mogelijkheid hun mening te geven. De verwachting is dat de deelnemende studenten expliciet zullen aangeven wat wel en niet aan een ruimte bevalt. Bovendien verwacht de onderzoeker dat door de studenten oplossingen aangedragen worden.

3.6 Validiteit en betrouwbaarheid

De borging van betrouwbaarheid en validiteit is essentieel in een goed onderzoek. In deze paragraaf komt aan de orde hoe ervoor gezorgd is dat hier sprake is van een betrouwbaar en valide onderzoek.

3.6.1 Validiteit

Onder validiteit wordt verstaan of gemeten wordt wat de onderzoeker wil weten (Verhoeven, 2011). De begripsafbakening aan het begin van dit adviesrapport biedt duidelijkheid over wat er met welk begrip bedoeld wordt. Zodoende worden systematische fouten beperkt en de interne validiteit in stand gehouden.

Naast de begripsafbakening worden alle interviews opgenomen en volledig uitgewerkt. Door het opnemen van de interviews zijn de antwoorden vergelijkbaar en kunnen de gesprekken worden teruggeluisterd.

De interne validiteit wordt eveneens bewaard door iedere respondent hetzelfde traject te laten volgen: aanmelding voor het onderzoek, het invullen van de vragenlijst, het dagboekje invullen gedurende een reguliere schoolweek en deze vervolgens inleveren.

Onder de respondenten worden twee cadeaubonnen verloot. Op deze manier wordt getracht respondenten te motiveren hun deelname serieus te nemen.

3.6.2 Betrouwbaarheid

Een dagboekonderzoek is een geschikte methode om een proces in beeld te brengen of om gedrag te analyseren. Een dagboekonderzoek brengt ook nadelen met zich mee. Onderzoek heeft aangetoond dat wanneer mensen in een zogenaamde 'flow' verkeren (Csikszentmihalyi, 1999) ze positiever tegen zaken aankijken dan in neutrale toestand. Door deze flow ontstaat bevlogenheid. Dit werkt door in het dagboekonderzoek waardoor een te positief beeld geschetst wordt (Bakker, 2012). Zo'n flow kan mede tot stand komen door een goede werkplek. Door tijdens de interviews een topiclijst te hanteren wordt getracht realistische, betrouwbare antwoorden te vergaren.

De deelnemers aan het onderzoek worden in samenspraak met docenten benaderd. Door van iedere deelnemende opleiding één of meerdere contactpersonen te hebben wordt contact gelegd met de studenten. Door deze contactpersoon, veelal een docent, wekt het onderzoek een betrouwbare indruk bij de respondenten.

Aantal interviews en beperkte generaliseerbaarheid uitkomsten deelvraag 3 kun je hier ook nog goed benoemen!?

4. Resultaten

In de voorgaande twee hoofdstukken is de aanleiding van dit onderzoek beschreven. Hierin is tevens aangegeven wat precies onderzocht wordt en op welke manier dit gedaan wordt. Op basis van gegevens die zijn voortgekomen uit het dagboekonderzoek, het afnemen van een vragenlijst, interviews en literatuuronderzoek worden in dit hoofdstuk de resultaten uiteengezet.

Eerst zal de onderzoekspopulatie en haar daadwerkelijke ruimtegebruik aan het licht komen. Vervolgens wordt uitgebreid ingegaan op de beweegredenen van een respondent om voor een bepaalde werkplek te kiezen. Of de aanwezige faciliteiten invloed hebben op de werkplekvoorkeur wordt eveneens behandeld. Ten slotte komen wensen van respondenten op de Van OlstToren aan de orde.

4.1 Werkplekgebruik door studenten

Het werkplekgebruik door studenten is in kaart gebracht met het dagboekonderzoek. Het dagboek is ingevuld door 25 studenten. In tabel 1 (zie de onderstaande figuur) is weergegeven hoeveel mannen en vrouwen het dagboek hebben ingevuld. Daarnaast zijn in deze tabel de gemiddelde leeftijd, en de woonsituatie verwerkt.

	Aantal	Gemiddelde leeftijd	Thuiswonend	Op kamers	Zelfstandig
Mannen	4	22	1	2	1
Vrouwen	21	20	9	9	3

Tabel 1: Informatie over respondenten

Je zou nog iets kunnen zeggen over ongelijkmatige verdeling mannen en vrouwen; proces data-verzameling? Het dagboek dat aan deze studenten is meegegeven levert informatie op over de uitgevoerde studieactiviteit, de locatie waar deze activiteit is uitgevoerd en waarom voor de desbetreffende locatie gekozen is. In totaal hebben de 25 respondenten 439 studieactiviteiten geregistreerd. Deze studieactiviteiten zijn gecodeerd. Eerst zal de combinatie activiteit + locatie behandeld worden.

4.1.1 De plek waar studenten leren

De 439 activiteit + locatie-combinaties die geregistreerd zijn, zijn in de tabel (tabel 2) op de volgende pagina weergegeven.

Locatie	Activiteit										Totaal
	1. Studeren	2. Werken aan opdracht	3. Routine-activ.	4. Bijwonen les	5. Opdracht les	6. Samenwerken	7. Overleg docent	8. Sociaal contact	9. Virtueel contact	10. Anders...	
A. Thuis	48	35	17	0	0	1	0	22	14	1	138
B. Klaslokaal	0	10	0	125	7	8	4	8	0	2	164
C. Vaste PC op HG	0	10	0	0	2	6	0	1	0	0	19
D. Projectruimte	0	1	1	0	0	6	1	0	0	0	9
E. Open ruimte	2	10	0	0	0	8	1	14	1	1	37
F. Hanzemediatheek	1	2	0	1	0	2	0	0	0	0	6
G. Horeca op campus	0	2	1	1	0	1	0	9	0	1	15
H. Campusterrein	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4
I. Onderweg	3	2	3	0	0	0	0	13	4	1	26
J. Horeca buiten campus	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
K. UB	4	2	0	0	0	0	0	0	1	0	7
L. Elders	0	1	0	0	0	0	1	1	3	7	13
Totaal	58	75	22	127	9	32	7	73	23	13	439

Tabel 2: Absoluut ruimtegebruik (activiteit + locatie)

Uit tabel 2 valt op te maken dat het meest thuis (31%) of in een klaslokaal (37%) gewerkt wordt. Wanneer thuis gewerkt wordt betreft dit veelal studeerwerk, het maken van opdrachten of betreffen het sociale activiteiten. In het geval dat een klaslokaal de werklocatie is, is in 76% van de gevallen het bijwonen van een les de activiteit.

Op de locaties 'thuis' en 'klaslokaal' worden gezamenlijk 69% van de studieactiviteiten uitgevoerd. Met dit percentage zijn deze twee locaties veruit het meest van invloed op dit onderzoek. In de komende paragraaf wordt verder ingegaan waarom voor de desbetreffende werkplek gekozen wordt.

4.1.2 Werkplekmotivatie

Uit de derde antwoordmogelijkheid ('Waarom daar?') is naar voren gekomen waarom voor een zekere locatie gekozen is. Als motivering hadden de respondenten de mogelijkheid om twee redenen in te vullen. Hierdoor zijn voor de combinatie locatie + motivatie geen 439 registraties gemaakt, maar 525. In de komende alinea's wordt de combinatie locatie + motivatie behandeld.

De 525 locatie + motivatie-combinaties die geregistreerd zijn, zijn in de tabel (tabel 3) op de volgende pagina weergegeven.

Locatie	Motivatie											Totaal
	1. Staat in rooster	2. Nabijheid van plek	3. Gebrek aan beter	4. Comfort	5. Rust en privacy	6. Cateringvoorziening	7. Studeerfaciliteiten	8. Keuze van anderen	9. Gewoonte	10. Geen bewuste reden	11. Andere reden	
A. Thuis		16	2	67	45			2	29	22	12	195
B. Leslokaal	141	10	3	4	1		1		4	7	1	172
C. Vaste PC op HG		1	2	1			14	2		2		22
D. Projectruimte	1		1	1	4		4	1				12
E. Open ruimte		5	7	6	1	1	3	1	5	9	3	41
F. Hanzemediatheek	1			1	2		3					7
G. Horeca op campus			1	5		4		1	1	3	2	17
H. Campusterrein						1			3	2		6
I. Onderweg	1	2						1	1	19	2	26
J. Horeca buiten campus						1						1
K. UB				1	6		2	1		1		11
L. Elders	2				1		1	3	4		4	15
Totaal	146	34	16	86	60	7	28	12	47	65	24	525

Tabel 3: Absoluut ruimtegebruik (locatie + motivatie)

Uit tabel 3 komt naar voren dat de keuze van een locatie in veel gevallen afhangt van het feit of deze locatie ingeroosterd is of niet. In 146 van de 525 motivaties (28%) is een locatie gekozen omdat deze ingeroosterd is. Vanwege een excursie is 'onderweg' eenmaal als ingeroosterd geregistreerd. De behoefte aan comfort komt in deze tabel eveneens sterk naar voren. 86 maal (16%) was comfort de doorslaggevende reden voor de werkplekkeuze. Wanneer comfort de belangrijkste reden was om voor een werkplek te kiezen, werd in 78% van de gevallen gekozen voor thuiswerken (67 maal). Opvallend vaak werd de combinatie thuis + comfort + behoefte aan rust en privacy gegeven.

Op basis van de informatie uit tabel 3 zijn enkele voorkeuren van respondenten te herkennen. Wanneer een student rust en privacy wenst, wordt er vaak thuis gewerkt. In de gevallen dat studie gerelateerde faciliteiten nodig zijn wordt er gekozen voor een projectruimte en juist niet voor thuiswerken.

Het is interessant om ook in de combinatie locatie + motivatie onderscheid te maken tussen locaties binnen de Hanzehogeschool en buiten de Hanzehogeschool. Op deze manier kan achterhaald worden of de motivatie om voor een werkplek binnen of buiten de Hanzehogeschool te kiezen verschilt. Hiermee worden ook de plus- en minpunten van een bepaalde locatie in kaart gebracht. Voor locaties binnen de gebouwen van de Hanzehogeschool is gekeken naar locaties B, C, D, E, F, G en H. Locaties buiten de gebouwen van de Hanzehogeschool zijn locatie A, I, J, K en L. In tabel 4 is de scheiding van binnen of buiten de Hanzehogeschool per motivatie weergegeven.

Motivatiereden	Totaal	Binnen HG	Binnen HG (%)	Buiten HG	Buiten HG (%)
1. Staat in het rooster	146	144	99	2	1
2. Nabijheid van de plek	34	16	47	18	53
3. Bij gebrek aan beter	16	14	88	2	12
4. Comfort	86	18	21	68	79
5. Behoeftte aan rust en privacy	60	8	13	52	87
6. Aanwezigheid van cateringvoorzieningen	7	6	86	1	14
7. Aanwezigheid van studieondersteunende voorzieningen	28	25	89	3	11
8. De persoon/personen met/bij wie ik ben hebben de locatie bepaald	12	5	42	7	58
9. Gewoonte	47	13	28	34	72
10. Geen bewuste reden	65	23	35	42	65
11. Een andere reden dan een van de bovenstaande categorieën	24	6	25	18	75
Eindtotaal	525	278	52	247	48

Tabel 4: Afweging binnen/buiten Hanzehogeschool per motivatie

Op basis van de percentages in tabel 4 kan gekeken worden in welke mate de motivatie meeweegt in de werkplekkeuze binnen en buiten de Hanzehogeschool. Waar per motivatie de percentages sterk verschillen liggen de kwaliteiten van de locatie het meest uiteen. Desondanks bestaan er ook tegenstrijdigheden. Motivatie 3 ('bij gebrek aan beter') kan gezien worden als negatief wanneer het percentage hoog is. In zeven van de zestien (44%) gevallen wordt een open ruimte of gangzone gekozen als werkplek wanneer er geen betere werkplek beschikbaar is. Zoals in tabel 4 te zien is, wordt binnen de Hanzehogeschool relatief vaak een werkplek gekozen omdat er gebrek is aan een betere werkplek (88% binnen de HG ten opzichte van 12% buiten de HG). Daarnaast kan 'nabijheid van de plek' aangedragen worden wanneer uit gemak voor de werkplek gekozen wordt.

Belangrijke redenen om binnen de Hanzehogeschool aan het werk te gaan zijn:

- Staat in het rooster (99%);
- Bij gebrek aan beter (88%);
- Aanwezigheid van cateringvoorzieningen (86%);
- Aanwezigheid van studieondersteunende voorzieningen (89%).

Belangrijke redenen om buiten de Hanzehogeschool aan het werk te gaan zijn:

- Comfort (79%);
- Behoeftte aan rust en privacy (87%);
- Gewoonte (72%).

De bovenstaande redenen worden als belangrijke motivatie aangemerkt vanwege het hoge keuzepercentage (70%<) ten opzichte van een locatie binnen of juist buiten de Hanzehogeschool. De motivatie 'een andere reden dan een van de bovenstaande categorieën' is hierbij buiten beschouwing gelaten.

Door middel van de ingevulde dagboekjes zijn gegevens verzameld, die helpen deelvraag 1 te beantwoorden. In kaart is gebracht waar de respondenten hun werkzaamheden uitgevoerd hebben en waarom voor deze locatie gekozen is.

In het overgrote deel van de geregistreerde acties was de plek van bestemming het klaslokaal of werd er thuis gewerkt. Wanneer het klaslokaal als werkplek gekozen werd, was dat in 82% van de gevallen omdat deze locatie was ingeroosterd. Als reden voor het thuiswerken werden veelal twee redenen aangedragen: comfort en behoefte aan rust en privacy, gezamenlijk 57%.

Uit de verzamelde cijfers blijkt dat wanneer een student op de Hanzehogeschool is, hij of zij in 52% van de gevallen een locatie kiest omdat deze ingeroosterd is (144 van 278). Facilitaire aspecten binnen de Hanzehogeschool worden echter ook op prijs gesteld. De aanwezigheid van catering- of

studieondersteunende voorzieningen doen de respondent vaak een locatie op de Hanzehogeschool verkiezen boven een locatie elders.

De kwaliteiten van de Hanzehogeschool, zo is uit de ingewonnen gegevens op te maken, zijn voornamelijk de studieondersteunende voorzieningen. Sterke punten van de Hanzehogeschool zijn, zoals eerder aangegeven, de aanwezigheid van cateringvoorzieningen en de studieondersteunende faciliteiten. Op het gebied comfort, rust en privacy komt de Hanzehogeschool echter te kort ten opzichte van locaties buiten de organisatie (zie tabel 4).

4.2 Kenmerken van de ruimtelijke omgeving

Voor de beantwoording van de tweede deelvraag zijn, net als bij de vorige deelvraag, gegevens uit de ingevulde dagboekjes van toepassing. Daarnaast is met een drietal respondenten¹ in interviews dieper ingegaan op de vraag: *welke facilitaire kenmerken van de ruimtelijke omgeving zijn van invloed op de werkplekkeuze van een student?*

Voor het facilitair bedrijf is het interessant te weten welke redenen aangedragen worden om bijvoorbeeld thuis te werken. Uit tabel 3 is op te maken dat de afweging om thuis te werken vaak afhangt van comfort en de behoefte aan privacy. Daarnaast worden studieondersteunende faciliteiten aangedragen als belangrijke reden om op de Hanzehogeschool te werken.

De locatie 'studentenwerkplek met vaste computer' is 22 maal nadrukkelijk gekozen vanwege de facilitaire kenmerken. Vanzelfsprekend weegt de aanwezigheid van een computer hierin mee. Desondanks geven praktisch alle respondenten aan over een laptop te beschikken (24 studenten, 96%). Daarnaast geeft 24% van de respondenten (6 studenten) aan gebruik te maken van de vaste computers die aanwezig zijn binnen de Hanzehogeschool (tabel 5).

Gebruik devices	
	Aantal
Eigen laptop of tablet	24
Vaste computer (thuis)	4
Vaste computer (op school)	6
Smartphone	15

Tabel 5: Gebruik devices onder respondenten

Tijdens de verdiepende interviews is uitgebreider ingegaan op de motivatie om voor een bepaalde werkplek te kiezen. Het gebruik van een vaste computer binnen de Hanzehogeschool kwam hierbij ter sprake. De aanwezigheid van een vaste computer is een doorslaggevende factor in de keuze voor een projectruimte om met een projectgroep te werken. De meerwaarde van deze computer, zo gaven de respondenten aan, is dat ieder groepslid beschikking heeft over een computer. Vanaf de computer kunnen eenvoudig printopdrachten gegeven worden. Daarnaast werd een vaste computer als prettig ervaren wanneer een groepslid niet over een laptop beschikt.

In de interviews is gevraagd of er vaak in de Hanzemediatheek gewerkt werd. Geen van de respondenten gaf aan hier graag of vaak te zitten. Hiervoor werd als reden aangedragen dat het te druk en te klein was. Daarnaast gaven de respondenten aan in de Hanzemediatheek niet de privacy te ervaren zoals dat thuis mogelijk is. Wanneer er meer ruimte en privacy in de Hanzemediatheek geboden wordt, zou er door de geïnterviewde respondenten vaker gebruik van gemaakt worden.

¹ In een ideale situatie waren minimaal tien respondenten geïnterviewd. Vanwege een beperkte belangstelling voor deelname aan het interview zijn er drie respondenten geïnterviewd.

De waardering van cateringvoorzieningen loopt onder de respondenten uiteen. De verse broodjes en verse koffie wordt erg op prijs gesteld. Daarnaast ervaart de ene respondent het atrium van de Van OlstToren als een prettige plek om te werken of te pauzeren. Een andere respondent gaf echter aan zich hier eenzaam en ongemakkelijk te voelen omdat het een grote open ruimte is. De interne koffiezaak in de Van OlstToren wordt door de drie geïnterviewde studenten gemeden vanwege de hoge prijzen.

De thuisbasis van een instituut, ook wel ankerplaats genoemd, is een werkplek waar respondenten graag werken. Deze plekken worden eerder als aantrekkelijk beschouwd vanwege de interactie met studenten van andere opleidingen. Deze ankerplaatsen worden door studenten gezien als ontmoetingsplekken, evenals de Universiteitsbibliotheek in het stadscentrum.

Voldoende facilitaire voorzieningen worden door studenten op prijs gesteld. Per werkruimte worden verschillende facilitaire voorzieningen als belangrijk voorgedragen. Voor de beantwoording van deelvraag twee wordt in dit geval per werkruimte gekeken wat de waardering voor deze ruimte is onder de geïnterviewde respondenten. Daarnaast wordt aangegeven welke facilitaire kenmerken de desbetreffende ruimte tot een goede of minder goede werkplek maken.

A. Thuis, of bij iemand anders thuis;

Uit de dagboeken blijkt dat de belangrijkste redenen om thuis te werken comfort, rust en privacy zijn. Tijdens de interviews geven de respondenten aan over voldoende (online)lesmateriaal te beschikken om thuis goed te kunnen studeren.

Een tweede reden, niet zozeer facilitair, om thuis te werken is het aspect reistijd. Studenten die ver van de Hanzehogeschool vandaan wonen geven aan steeds de afweging te maken of het de reistijd waard is om naar school te komen. Wanneer deze studenten wel naar school komen, zijn ze eerder geneigd lange dagen te maken om zo de reistijd te compenseren, zo wordt tijdens interviews aangegeven.

B. Klaslokaal;

Op de klaslokalen binnen de Van OlstToren hebben de geïnterviewde respondenten enkele op- en aanmerkingen. Een tekort aan contactpunten, te kleine lokalen en matige ventilering worden als verbeterpunten genoemd. Daarentegen worden juist de ICT-voorzieningen als positief ervaren. Voornamelijk het vernieuwde digibord wordt als een vooruitgang gezien ten opzichte van het voorgaande digibord.

Wat betreft het lokaalgebruik zijn de meningen verdeeld. Waar de ene student het als prettig ervaart om af en toe van lokaal te wisselen, vindt de andere student het juist prettig één vast lokaal te hebben. Het wisselen van lokaal wordt als pauzemoment ervaren en er wordt aangegeven dat dit pauzemoment de student “scherp” houdt.

Een student die de vaste lokalen als prettig bestempeld, vindt dit vooral prettig vanwege de betrouwbaarheid. Het lokaal wordt als een vaste uitvalsbasis gezien en als een plek waar het vertrouwd is om persoonlijke bezittingen kort achter te laten.

C. Studentenwerkplek met vaste computer;

Wanneer gebruik wordt gemaakt van een vaste computer, dan is dat vaak om aan een opdracht te werken, zo hebben de ingevulde dagboeken uitgewezen. Het ligt voor de hand dat er niet bijzonder

vaak (19 maal) gebruik wordt gemaakt van een vaste computer aangezien 96% van de respondenten beschikt over een laptop.

Tijdens de interviews worden twee redenen aangedragen om gebruik te maken van een vaste computer: 1. Het snel kunnen versturen van een printopdracht, 2. Niet de hele dag een laptop te hoeven dragen.

D. Af te sluiten projectruimte;

Alle geïnterviewde respondenten geven aan dat de beschikbaarheid van projectruimtes binnen de Van OlstToren beperkt is. Mogelijk verklaart dit waarom er zo weinig gebruik is gemaakt van een projectruimte (9 maal). Tijdens de drie interviews werd de beperkte beschikbaarheid van projectruimtes meerdere malen aangehaald. Reserveren is noodzakelijk om een redelijke tijd gebruik te kunnen maken van een projectruimte, zo werd aangegeven.

De projectruimtes in het D-gebouw worden tijdens interviews expliciet genoemd als prettige plek om te werken. De glazen muren laten veel daglicht door en de beschikbaarheid van een vaste computer wordt als toegevoegde waarde gezien. Een whiteboard zou een welkome toevoeging zijn. Zodoende wordt studenten de mogelijkheid geboden om eenvoudig gedachtes uit te wisselen met medestudenten.

E. Open ruimte of gangzone;

In de ingevulde dagboeken is 41 maal voor een open ruimte of gangzone gekozen als werkplek. Dit is relatief vaak en in 7 van de 41 gevallen is “gebrek aan beter” als reden aangedragen, ook dit is relatief vaak.

Tijdens interviews gaven respondenten aan vaak gebruik te maken van de loungeplekken in de gangzones. Deze plekken zijn volgens de respondenten erg prettig om te pauzeren of kleine werkzaamheden te verrichten.

Open werkplek in de Van OlstToren

F. Mediatheek van de Hanzehogeschool;

De mediatheek van de Hanzehogeschool laat zich het beste vergelijken met een openbare- of universiteitsbibliotheek (locatie K). Opvallend is dat, ondanks dat alle respondenten hbo-studenten zijn, vaker gebruik wordt gemaakt van een openbare- of universiteitsbibliotheek dan de

Hanzemediatheek. Comfort en behoefte aan rust en privacy worden als belangrijkste redenen aangedragen om bijvoorbeeld een universiteitsbibliotheek te prefereren boven de Hanzemediatheek.

Tijdens interviews kwam naar voren dat studenten niet of nauwelijks bekend zijn met de stilleruimte boven de mediatheek en dat er in hun beleving slechts een beperkt aantal werkplekken aanwezig is. Ondanks dat het niet zozeer een facilitair aspect is, wordt de centrale locatie van de universiteitsbibliotheek als voordeel gezien ten opzichte van de Hanzemediatheek op de Zernike Campus.

G. Restaurant/café op de campus;

Het atrium van de Van OlstToren wordt gezien als prettige ruimte om te pauzeren, informeel te vergaderen of werkzaamheden te verrichten zonder dat opperste concentratie vereist is. Voornamelijk in groepsverband vinden respondenten het een prettige werkplek. Eén van de geïnterviewde respondenten gaf aan zich soms verloren te voelen in de grote ruimte.

De horecagelegenheden binnen de Van OlstToren laten zich onderverdelen in drie categorieën: 1. De kantine waar allerlei etenswaren verkocht worden, waaronder warme maaltijden in de avond, 2. De koffie-corner waar verse koffie verkrijgbaar is. 3. De koffiezaak waar luxe koffie en broodjes verkocht worden.

De meningen van geïnterviewde respondenten over de eerste twee horecagelegenheden zijn positief en hier wordt dan ook veelvuldig gebruik van gemaakt, veelal in korte pauzes tussen colleges. De luxe koffiezaak wordt echter als te duur gezien en daarom door respondenten gemeden.

De koffiezaak die als te duur wordt aangemerkt (links) en de populaire koffie-corner (rechts)

H. Buiten op het campusterrein;

‘Buiten op het campusterrein’ wordt niet vaak als locatie aangehaald. In de dagboekjes is echter driemaal expliciet vermeld dat een respondent naar buiten ging om te roken. Hierbij komen de rookcabines en sigarettenputten als facilitaire ondersteuning goed te pas om zo overlast te voorkomen.

I. Onderweg;

- Geen specifieke facilitaire kenmerken voor deze ruimte -

J. Horecagelegenheid buiten de campus;

Slechts eenmaal is in de afnameperiode van het dagboek een activiteit in een horecagelegenheid buiten de campus geregistreerd. Dit is te weinig om conclusies te trekken. Desondanks biedt de toenemende beschikbaarheid van Wi-Fi in horecagelegenheden de gelegenheid om vaker buiten de campus (school-)werkzaamheden te verrichten.

K. Openbare bibliotheek of universiteitsbibliotheek;

Zoals bij de locatie Mediatheek van de Hanzehogeschool (F) reeds vermeld is, wordt er vaker gebruik gemaakt van een openbare- of universiteitsbibliotheek dan van de Hanzemediatheek. Het aantal beschikbare werkplekken in de universiteitsbibliotheek wordt hierbij als positief ervaren. De aanwezige privacy en rust worden bij de universiteitsbibliotheek beter ervaren dan bij de Hanzemediatheek.

L. Elders, ..

- Geen specifieke facilitaire kenmerken voor deze ruimte –

4.3 Waardering van de werkruimte

Inmiddels is ruimschoots ingegaan op het werkruimtegebruik van studenten binnen de Van OlstToren. Daarnaast is ook de waardering van de huidige Van OlstToren in kaart gebracht. In deelvraag 3 komt het nieuwe studeren aan bod. In deze paragraaf wordt onderzocht welke elementen van het nieuwe studeren zoals dat reeds in de Van DoorenVeste wordt toegepast, interessant zijn om in de Van OlstToren toe te passen. Dit wordt gedaan aan de hand van positieve en negatieve aspecten van de Van OlstToren die door de respondenten zijn opgemerkt.

Eerst wordt de waardering van de Van OlstToren behandeld. Later wordt ingegaan op aspecten van het nieuwe studeren die een positieve doorwerking kunnen hebben in de Van OlstToren. Er zijn een tweetal manieren geweest waarmee in kaart gebracht is wat de plus- en minpunten van de Van OlstToren zijn: het dagboekje en de interviews.

In de vorige paragraaf is reeds ingegaan op de waardering van facilitaire aspecten in de Van OlstToren. De belangrijkste plus- en minpunten die hieruit naar voren kwamen waren:

+ Goede digitale faciliteiten	- Beperkte beschikbaarheid projectruimtes
+ Goede horecavoorzieningen	- Kleine, onrustige bibliotheek
+ Goede projectruimtes	- Luchtkwaliteit klaslokalen
+ Aanwezigheid loungeplekken	
+ Openheid ankerpaatsen per instituut	
+ Uitstraling Van OlstToren	

Het is van belang dat er zorgvuldig omgegaan wordt met de bovengenoemde pluspunten. Respondenten hebben in interviews (bijlage 4) aangegeven graag gebruik te maken van de ruimtes en faciliteiten die als pluspunt zijn aangemerkt. Wat betreft de minpunten is er ruimte voor verbetering. Voor een eventuele toepassing van het nieuwe studeren is van de minpunten voornamelijk de beperkte beschikbaarheid van projectruimtes interessant.

Luchtkwaliteit heeft weinig met het nieuwe studeren te maken, evenals een kleine, onrustige bibliotheek. De projectruimtes bieden daarentegen mogelijkheden voor de toepassing van het nieuwe studeren. Op dit moment vindt bij de opleiding Facility Management een proef plaats die 'small communities' genoemd wordt. Bij deze proef hebben studenten alle colleges in één lokaal. Na een les wisselen niet de studenten van lokaal, maar de docenten. In feite is small communities eenzelfde onderwijsvorm als het nieuwe studeren bij SICM, echter zijn lokalen hetzelfde als andere lokalen in de Van OlstToren.

Volgens de geïnterviewde respondenten, die allen deel uitmaken van small communities, kleven er voor- en nadelen aan deze small communities. Waar de ene student het als een prettig rustmoment ervaart om tussentijds van lokaal te wisselen, vindt de andere student vooral de vastigheid prettig, zo kwam uit de interviews naar voren. Een vast lokaal biedt zekerheid over de beschikbaarheid van een werkplek en bovendien voelt het vertrouwd om persoonlijke bezittingen achter te laten.

Het tekort van projectruimtes, zoals tijdens interviews werd aangegeven, kan verminderd worden met een vast lokaal. Hiervoor dienen echter wel enkele facilitaire veranderingen plaats te vinden. Wanneer het lokaal, zoals deze gefaciliteerd zijn bij het instituut SICM, overgenomen wordt in de Van OlstToren kan het tekort aan projectruimtes verminderd worden.

De facilitaire verschillen tussen een lokaal in de Van OlstToren en de Van DoorenVeste zijn de aanwezigheid van whiteboards en goed bereikbare contactpunten in het nieuwe studeren lokalen. Uit interviews is gebleken dat juist deze facilitaire elementen ontbreken in zowel het klaslokaal als de projectruimtes in de Van OlstToren. Respondenten hebben aangegeven graag een whiteboard in projectruimtes te zien om zo eenvoudig gedachten met projectgenoten te kunnen uitwisselen. Daarnaast kwam uit de afgenomen interviews naar voren dat in lokalen, waar een klas vast gebruik van maakt, te weinig goed bereikbare contactpunten zijn.

Studenten ervaren de beperkte beschikbaarheid van projectruimtes als nadeel van de Van OlstToren. Veelal is reservering van een projectruimte noodzakelijk om goed gebruik te kunnen maken van een projectruimte. Uit de drie interviews is gebleken dat studenten graag projectwerkzaamheden in een projectruimte uitvoeren. Bij de projectwerkzaamheden wordt de aanwezigheid van een whiteboard op prijs gesteld. Een whiteboard biedt studenten de mogelijkheid eenvoudig ideeën op papier te zetten met de gehele projectgroep. Daarnaast kleven er enkele nadelen aan de lokalen in de Van OlstToren. Respondenten geven aan dat er te weinig contactpunten zijn voor het aantal laptops dat door een klas gebruikt wordt en dat de aanwezige contactpunten niet overal bereikbaar zijn.

Voor de bovenstaande problematiek is een oplossing te vinden in de lokalen zoals die bij het instituut SICM (het nieuwe studeren) te vinden zijn. Deze lokalen bieden met de aanwezigheid van whiteboards (bevestigd aan de muur) en centrale contactpunten een alternatief voor de projectruimtes. Wanneer dit lokaal het vaste lokaal van een bepaalde klas is, is deze buiten ingeroosterde uren altijd vrij voor projectwerk.

5. Conclusie

In de voorgaande hoofdstukken zijn een drietal deelvragen beantwoord. De uitwerking van deze vragen bieden gezamenlijk het antwoord op de centrale vraag: *met welke facilitaire factoren moet het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool rekening houden als het gaat over de verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren?* In deze conclusie zal uiteengezet worden met welke facilitaire aspecten het facilitair bedrijf rekening moet houden bij een eventuele verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren.

Het werkplekgebruik

Op basis van het dagboekonderzoek is uitgebreid in kaart gebracht waar studenten hun werkzaamheden uitvoeren. In dit dagboekje hebben de 25 respondenten gedurende een reguliere schoolweek al hun studiegerelateerde activiteiten geregistreerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat in totaal 439 registraties zijn gemaakt van de combinatie activiteit + locatie. Bij iedere activiteit kregen studenten de mogelijkheid om de keuze voor een locatie te bekrachtigen met twee beweegredenen. De combinatie locatie + motivatie heeft 525 registraties opgeleverd.

Uit de 439 registraties is 164 maal gekozen voor een klaslokaal als locatie (37%). In 138 gevallen was de gekozen werkruimte 'thuis' (31%). In 141 gevallen dat een klaslokaal de locatie was, was het ingeroosterd (86%). Omdat ingeroosterde locaties vaststaan en/of verplicht zijn, is het grote aandeel van het klaslokaal verklaard.

Na de locaties 'thuis' en 'klaslokaal' werd het meest, in 8% van de gevallen gewerkt in een 'gangzone of open ruimte' binnen de Van OlstToren (37 maal). Gesteld kan worden dat, buiten de ingeroosterde activiteiten, veruit het meeste thuis gewerkt wordt door de respondenten. Uit interviews die afgenomen zijn is dit eveneens naar voren gekomen. Tijdens deze interviews werd door respondenten aangegeven dat ze niet naar school komen wanneer er geen activiteit is ingeroosterd.

De afweegfactoren voor een werkplekkeuze

De mogelijkheid om de locatiekeuze te motiveren in de dagboekjes heeft inzicht gegeven in de faciliteiten die voor een bepaalde activiteit op prijs gesteld worden. Naast de informatie die uit de interviews naar voren is gekomen, zijn er een aantal positieve en negatieve aandachtspunten wat betreft de facilitaire voorzieningen in de Van OlstToren. In de afgenomen vragenlijst konden studenten tevens aangeven waarom wel of juist niet de keuze gemaakt wordt om naar school te komen.

Een opvallend detail uit de afgenomen dagboekjes is dat vaker gewerkt wordt in een openbare of universiteitsbibliotheek dan in de eigen mediatheek van de Hanzehogeschool. Gedurende de afnameperiode is zes maal een studieactiviteit in de Hanzemediatheek uitgevoerd en zeven maal in de Universiteitsbibliotheek. Hiervoor worden verschillende redenen aangedragen. De Hanzemediatheek is volgens de respondenten lastig te vinden, te klein en te druk, beschikt niet over vaste computers en biedt niet voldoende privacy. De universiteitsbibliotheek in het stadscentrum biedt daarentegen de ruimte, rust en privacy die studenten wensen.

Studenten geven aan graag gebruik te maken van projectruimtes. Hierdoor is het vaak noodzakelijk een projectruimte te reserveren omdat er anders te weinig projectruimtes beschikbaar zijn. De voorkeur van studenten gaat uit naar projectruimtes zoals die in het D-gebouw (de Brugsmaborg).

Deze zijn licht, goed van formaat en beschikken vaak over een vaste computer. Het enige gemis van vele projectruimtes is de afwezigheid van een whiteboard.

De huidige klaslokalen in de Van OlstToren worden door enkele respondenten als vast lokaal gebruikt. De docent verhuist tussen colleges door van lokaal, niet de student. De meningen van respondenten over een vast lokaal zijn wisselend. Een facilitaire verbetering die door respondenten wordt aangedragen voor deze lokalen is dat er meer stopcontacten moeten komen die door het gehele lokaal bereikbaar zijn. Dit zou het laptopgebruik vereenvoudigen.

Over de aspecten als horecavoorzieningen, studieondersteunende middelen, uitstraling en de loungeplekken binnen de Van OlstToren zijn de drie geïnterviewde respondenten zeer positief.

De online beschikbaarheid van lesstof weegt mee in de keuze om naar school te komen. Wanneer veel collegestof online beschikbaar is, hebben studenten de neiging thuis te werken. Desondanks wordt in de afgenomen vragenlijst wel aangegeven dat colleges gevolgd moeten worden om tentamens goed te maken. Daarnaast is het per student sterk afhankelijk van de reistijd of hij of zij naar school komt. Wanneer een student ver van de Hanzehogeschool vandaan woont wordt afgewogen of de ingeroosterde activiteiten de reistijd compenseren. Studenten die woonachtig zijn in de stad Groningen geven aan vaak uitsluitend voor de colleges op school te zijn. Dat zowel uit- als thuiswonende studenten aangeven veel werkzaamheden thuis te verrichten duidt op een lage PNS onder de respondenten.

Het nieuwe studeren in de Van OlstToren?

De opmerkingen van respondenten die in de derde deelvraag naar voren gekomen zijn hebben voornamelijk te maken met de klaslokalen en projectruimtes. Uit de interviews is de behoefte aan meer projectruimtes sterk naar voren gekomen. Respondenten werken graag aan projectopdrachten in projectruimtes. Als uit een breder onderzoek blijkt dat deze behoefte bij meer studenten bestaat, zou het facilitair bedrijf gehoor kunnen geven door de lokalen van het nieuwe studeren (instituut SICM) toe te passen in de Van OlstToren.

De aanwezigheid van whiteboards en centrale contactpunten in deze lokalen stelt de student in staat projectwerkzaamheden in de klaslokalen uit te voeren. Omdat iedere klas een vast lokaal heeft is er, buiten de lesuren, altijd een beschikbare ruimte voor projectwerk.

Het is echter de vraag of de ene projectgroep de aanwezigheid van de andere projectgroep op prijs kan stellen. Wanneer er naar de afgenomen interviews gekeken wordt, blijkt dat studenten interactie met andere studenten prettig vinden. Wat betreft projectwerk zou een dergelijke toepassing van het nieuwe studeren in de Van OlstToren een goede oplossing kunnen zijn.

6. Aanbevelingen

Het doelgroepgericht implementeren van het nieuwe studeren in de Van OlstToren

Het is de moeite van het onderzoeken waard of de klaslokalen, zoals die nu bij SICM in de Van DoorenVeste gebruikt worden, een goede toevoeging kunnen zijn in de Van OlstToren. Het biedt studenten meer plek voor het uitvoeren van projectwerkzaamheden en vermindert de druk op bestaande projectruimtes in de Van OlstToren. Deze conclusie is voortgekomen uit dit onderzoek. Voor vervolgstappen stuurt dit onderzoek aan op de volgende aanbevelingen:

1. Vergelijkbaar onderzoek bij SICM in de Van DoorenVeste

Het uitvoeren van een dagboekonderzoek is zeer arbeidsintensief, zeker voor een student. Desondanks is de informatie, die uit dit dagboekonderzoek voortgekomen is, zeer nuttig omdat er veel data ingewonnen is over het ruimtegebruik. Dit onderzoek heeft zich voornamelijk toegespitst op de Van OlstToren en op het traditionele onderwijs zoals de Hanzehogeschool dat toepast.

De data die met behulp van studenten van de Van OlstToren verzameld is, biedt een globaal inzicht in het ruimtegebruik tijdens een reguliere schoolweek. Het zou een nuttige toevoeging zijn om meer vergelijkbare informatie in te winnen over het nieuwe studeren bij het instituut SICM. Zodoende kunnen de verschillen in ruimtegebruik tussen studenten bij SICM en studenten van traditioneel onderwijs vergeleken worden.

Door een bredere toepassing van een vergelijkbaar onderzoek bij SICM in de Van DoorenVeste komen ook eventuele verbeterpunten voor dit gebouw en deze onderwijsvorm aan het licht. Momenteel heeft het facilitair bedrijf weinig inzicht in de pilot bij SICM en een dergelijk onderzoek zou een goed begin zijn.

2. Een tevredenheidsonderzoek toepassen bij de small communities van facility management

Bij de opleiding Facility Management vinden momenteel proeven plaats met het lokaalgebruik. Wanneer gebruik wordt gemaakt van small communities verhuizen niet de studenten tussen colleges van lokaal, maar de docenten. Gesteld kan worden dat dit een raakvlak heeft met het nieuwe studeren in de Van DoorenVeste, waar een klas ook een vast lokaal heeft.

Omdat dit onderzoek over meer opleidingen is afgenomen dan alleen de Facility Management klassen met deze small communities, is het interessant om een tevredenheidsonderzoek te doen onder de deelnemende studenten van deze proef. Zodoende wordt dieper ingegaan op de opinie van studenten die gebruik maken van een vast lokaal.

De mening van studenten over een vast lokaal biedt meer inzicht in de haalbaarheid van de in dit onderzoek naar voren gekomen conclusie.

3. Een vergelijkbaar onderzoek uitvoeren tijdens een tentamenperiode

De afnameperiode van dit onderzoek vond plaats tijdens een reguliere schoolweek. Er is gekozen voor een reguliere schoolweek om een zo normaal mogelijk ruimtegebruik in kaart te brengen. Het zou een interessante toevoeging zijn om een vergelijkbaar onderzoek te doen tijdens een tentamenperiode.

Het is aanneembaar dat het ruimtegebruik van studenten tijdens een tentamenperiode sterk verschilt van een reguliere lesweek. Een dergelijk onderzoek kan het facilitair bedrijf inzicht geven waarom een student er voor kiest om (bijvoorbeeld) wel of geen gebruik te maken van de Hanzemediatheek.

7. Discussie

Is de toepassing van het nieuwe studeren een toegevoegde waarde voor de Van OlstToren?

In deze discussie wordt de relevantie, validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek beschreven. In deze kritische reflectie wordt ingegaan op keuzes die gemaakt zijn ten behoeve van de voortgang van dit onderzoek en het proces. Het effect van deze keuzes wordt in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Kritische reflectie

Tijdens dit onderzoek is afgeweken van het oorspronkelijke plan van aanpak. Een samenloop van omstandigheden heeft er toe geleid dat het niet mogelijk was om exact volgens dit plan van aanpak te werken. Het afwijken van het plan van aanpak heeft invloed gehad op de relevantie van dit onderzoek.

De meest in het oog springende afwijking van het plan van aanpak is de noodgedwongen keuze om in plaats van 50 á 60 dagboeken af te nemen, genoeg te nemen met 25 dagboeken. Het plan was om bij twee gebouwen, de Van DoorenVeste en de Van OlstToren, een gelijk aantal dagboekjes af te nemen. Binnen de Van OlstToren bleek het geen probleem om respondenten te vinden voor dit onderzoek. Dit betekende dat er vrij eenvoudig informatie over traditioneel onderwijs binnen de Hanzehogeschool ingewonnen kon worden. In de Van DoorenVeste was dit een ander verhaal. De studenten Communicatie in de Van DoorenVeste waren in eerste instantie de meest belangrijke doelgroep in dit onderzoek. Deze studenten moesten inzicht geven in het werkkruimtegebruik bij de pilot blended learning (het nieuwe studeren).

Studenten werden via korte presentaties tijdens colleges gevraagd mee te werken aan dit onderzoek. Hiervoor is iedere keer een afspraak gemaakt met de docent van het desbetreffende college. Bij de opleidingen in de Van OlstToren is niet tegen moeilijkheden aangelopen. Docenten verleenden medewerking en er werd snel een goed aantal respondenten gevonden. In de Van DoorenVeste was deze situatie het tegenovergestelde. In dit gebouw was de strategie om ook via colleges deelnemers voor het onderzoek te werven. In eerste instantie werd door docenten goed meegewerkt aan dit onderzoek. Via de teamleider van SICM werd toegang verleend tot een hoorcollege waar 150 studenten bij aanwezig zouden zijn. Gezien het enthousiasme van de studenten in de Van OlstToren zou deze groep groot genoeg zijn om in één keer het benodigde aantal respondenten in de Van DoorenVeste te werven. Eenmaal bij dit college aangekomen bleken er slechts vijftien studenten aanwezig te zijn waarvan vijf aan het onderzoek wilden deelnemen.

In de verdere zoektocht naar respondenten bij SICM is het niet gelukt afspraken met docenten te maken om respondenten te werven. Vanwege een hoge werkdruk is gevraagd niet meer docenten te benaderen. Omdat de gezochte respondenten een zeer specifieke doelgroep vormen (eerstejaars communicatie-studenten), is studievereniging KIC benaderd. Helaas wilde KIC geen medewerking aan dit onderzoek verlenen.

Vanwege het verzoek bij SICM om geen docenten voor dit onderzoek te benaderen is in goed overleg besloten het werven van studenten in de Van DoorenVeste te stoppen. Dit betekende dat de focus van dit onderzoek aangepast moest worden omdat er te weinig informatie vanuit het nieuwe studeren afkomstig was. Op basis van deze ontwikkelingen is de uiteindelijke centrale vraag geformuleerd: *Met welke facilitaire factoren moet het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool rekening houden als het gaat over de verdere inrichting van de Van OlstToren volgens het nieuwe studeren?*

In het oorspronkelijke onderzoeksplan was het de bedoeling een evaluatiesessie te houden met ongeveer zes respondenten. Tijdens deze evaluatiesessie zou dieper worden ingegaan op de uitkomsten van het dagboekonderzoek. Zodoende werd getracht meer de daadwerkelijke facilitaire behoeften van studenten in kaart te brengen. Vanwege beperkte animo voor deze evaluatiesessie is overgegaan op individuele interviews. Tijdens die interviews is ingegaan op dezelfde thematiek als bij de evaluatiesessie de bedoeling was. Individuele sessies waren beter in te plannen maar het gewenste discussie-element was niet dusdanig aanwezig. In een ideale situatie waren er een tiental interviews afgenomen, zoals ook in de onderzoeksopzet is geschreven. Helaas is, vanwege een beperkte belangstelling, het aantal interviews op drie blijven steken.

De respondentengroep bestond uit 25 studenten waarvan vijf studenten in de Van DoorenVeste gehuisvest zijn. De ingevulde dagboekjes van deze vijf respondenten zijn opgenomen in de algehele data van dit onderzoek. Dit betekent dat de geregistreerde studieactiviteiten niet uitsluitend in de Van OlstToren zijn uitgevoerd. Ondanks dat dit niet ideaal is, levert dit geen afwijkende data op voor dit onderzoek. Iedere student van de Hanzehogeschool is namelijk vrij in zijn of haar werkplekkeuze.

Tijdens het onderzoek is onder de respondenten een leerstijltest afgenomen (Mumford, 2006). Deze leerstijltest heeft uiteindelijk geen doorgang gevonden naar deze eindrapportage. Een leerstijltest kan een interessante toevoeging zijn aan dit onderzoek, mits er voldoende respondenten zijn. Wanneer dit onderzoek gekwantificeerd kan worden is het uitvoeren van deze leerstijltest van toepassing. Zodra de uitkomsten van de leerstijltest gekoppeld worden aan ingevulde dagboekjes biedt dit de mogelijkheid werkplekvoorkeuren per leerstijl te achterhalen. Met 25 respondenten is dit echter niet representatief.

Toepasbaarheid

Gezien de omvang van dit onderzoek, is het lastig te stellen dat de resultaten te generaliseren zijn voor andere gebouwen van de Hanzehogeschool. Vooral de samenstelling van de respondentengroep zou beter kunnen. Uit het onderzoeksproces is echter opgemerkt dat het voor een student of junior-onderzoeker erg lastig is een gevarieerde groep respondenten te vinden. Gedurende het onderzoek was iedere respondent daarom meer dan welkom. In een ideale situatie bestond de groep respondenten over een gelijke verdeling van studenten per opleiding, geslacht en studiejaar.

Om een representatieve respondentengroep te kunnen vormen zou de werving van respondenten via docenten moeten verlopen. Een docent heeft de invloed en de toegang tot een grote, gevarieerde groep studenten. Zodoende zou de kwaliteit van dit onderzoek kunnen toenemen.

Geraadpleegde bronnen

- Bakker, A. (2012). *www.beanmanaged.com*. Opgehaald van *www.beanmanaged.com*:
http://www.beanmanaged.com/doc/pdf/arnoldbakker/articles/articles_arnold_bakker_296.pdf
- Beckers, R. (2014). *Vragenlijst voor vaststellen Student Profiel*. Nijmegen: Ronald Beckers.
- Brouwer, P. (2008). *Kleur en veiligheid*. Amsterdam: Pimpernel Brouwer.
- College van Bestuur Hanzehogeschool. (2014). *Onderwijsvisie 2020*. Groningen.
- Csikszentmihalyi. (1999). *Flow*. Opgehaald van *www.scienceprogress.nl*:
<http://www.scienceprogress.nl/effectiviteit/flow-model-csikszentmihalyi>
- Groot, E. P. (2013). *Huisvestingsplan*. Groningen: Facilitair Bedrijf Hanzehogeschool.
- Maastricht University. (2014). *Blended leren: hype of verrijking van het onderwijs?* Maastricht.
- Ministerie van Onderwijs, C. e. (2013). Den Haag: Ministerie van O, C & W.
- Ministerie van Onderwijs, C. e. (2013). Den Haag.
- Mumford, H. &. (2006). *Vragenlijst van Kolb*.
- Nuffic. (2014). *Internationalisering in beeld 2013*. Nuffic.
- Nuffic. (2014, Oktober 10). *www.nuffic.nl*. Opgehaald van *www.nuffic.nl*:
<http://www.nuffic.nl/nieuws/nuffic-news/aantal-buitenlandse-eerstejaars-hbo-gehalveerd>
- Slijkhuis, J. M. (2012). *A Structured Approach to Need for Structure at Work*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Vereniging Hogescholen en Vereniging van Universiteiten. (2014). *Gezamenlijke Visie Internationaal*. Den Haag.
- Verhoeven. (2011). In N. Verhoeven.
- Verhoeven. (2011). In N. Verhoeven.
- VSNU. (2014, januari 23). *VSNU*. Opgehaald van *www.vsnu.nl*:
<http://www.vsnu.nl/nieuws/nieuwsbericht/124-forse-toename-vwo-ers-op-universiteiten.html>

Bijlagen

Bijlage 1: Uitkomsten NSE 2013

Bijlage 2: Vragenlijst voor vaststellen Student Profiel t.b.v. dagboekonderzoek

Bijlage 3: Opmaak van het dagboekonderzoek

Bijlage 4: Uitgewerkte interviews

Bijlage 1: Uitkomsten NSE 2013

Hieronder zijn de uitkomsten van de NSE 2013 gegeven die relevant zijn voor dit onderzoek. Let wel, het instituut SICM was destijds nog in de Van OlstToren gevestigd.

Hoe hoger de score, des te beter de waardering is (maximale score is 5 punten).

Opleiding Communicatie, Media en IT:

- Groepsgrootte: 3,8 punten
- Huisvesting: 3,3 punten
- Studiefaciliteiten: 3,5 punten
- Studieuomgeving: 4,1 punten

Facility Management (Veltijd):

- Groepsgrootte: 3,3 punten
- Huisvesting: 3,4 punten
- Studiefaciliteiten: 3,3 punten
- Studieuomgeving: 4,2 punten

Financial Services Management:

- Groepsgrootte: 3,7 punten
- Huisvesting: 3,3 punten
- Studiefaciliteiten: 3,3 punten
- Studieuomgeving: 4,1 punten

HBO-rechten:

- Groepsgrootte: 3,6 punten
- Huisvesting: 3,4 punten
- Studiefaciliteiten: 3,2 punten
- Studieuomgeving: 4 punten

Bijlage 2: Vragenlijst voor vaststellen Student Profiel t.b.v. dagboekonderzoek

Zou je deze vragenlijst willen invullen?

Als je vragen hebt tijdens het invullen, laat dat dan aan mij weten.

1. Wat is je naam?

Naam:

2. Wat is je geslacht?

☐ man

☐ vrouw

3. Wat is je leeftijd?

Leeftijd:

4. Welke opleiding volg je?

Opleiding:

5. In welk jaartal ben je met je studie begonnen? (Bijv: in 2010).

Jaartal:

6. In welk studiejaar zit je?

☐ Propedeuse

☐ Tweede jaar

☐ Derde jaar

☐ Vierde jaar

7. Hoeveel studiepunten heb je tot nu toe gehaald?

- ☐ Alle mogelijke studiepunten tot nu toe (=nominaal)
- ☐ Ik loop maximaal 7,5 studiepunten achter op nominaal
- ☐ Ik loop maximaal 15 studiepunten achter op nominaal
- ☐ Ik loop maximaal 22,5 studiepunten achter op nominaal
- ☐ Ik loop maximaal 30 studiepunten achter op nominaal
- ☐ Ik loop meer dan 30 studiepunten achter op nominaal

8. Wat kenmerkt je woonsituatie?

- ☐ Ik woon thuis bij mijn ouders
- ☐ Ik woon op kamers samen met anderen (studenten of werkenden)
- ☐ Ik woon zelfstandig (of samen met mijn partner)

☐ Anders, namelijk:

9. Hoeveel is je reistijd van waar je woont tot school?

- ☐ Minder dan 15 minuten
- ☐ Maximaal 30 minuten
- ☐ Maximaal 45 minuten
- ☐ Maximaal 60 minuten
- ☐ Maximaal 90 minuten
- ☐ Meer dan 90 minuten

10. Hoe reis je van de plek waar je woont naar school (kruis aan wat je het meest gebruikt)?

- ☐ Lopen
- ☐ Op de fiets
- ☐ Met het OV (bus, trein, andere OV-middelen)
- ☐ Met de auto

☐ Anders, namelijk:

11. Hoeveel uren werk je naast je studie? (Betaald werk en/of vrijwilligers werk).

- ☐ Ik werk niet
- ☐ Minder dan 8 uur per week
- ☐ 8 tot 16 uur per week
- ☐ Meer dan 16 uur per week

12. Hoeveel dagen ben je gemiddeld per week op school?

- ☐ Nooit
- ☐ 1 dag per week
- ☐ 2 dagen per week
- ☐ 3 dagen per week
- ☐ 4 dagen per week
- ☐ Alle dagen van de week

13. Hieronder staat een aantal mogelijke redenen om NIET naar school te gaan. Nummer de redenen van 1 tot 6, waarbij nummer 1 de belangrijkste reden is en nummer 6 de minst belangrijke.

- Omdat ik de sheets en ander lesmateriaal ook via Blackboard kan krijgen; nr:
- Omdat ik de les niet interessant vind; nr:
- Vanwege de reistijd die het mij kost om op school te komen; nr:
- Omdat ik op school niet rustig kan studeren en werken aan opdrachten; nr:
- Vanwege (betaald) werk dat ik doe naast mijn studie; nr:
- Omdat het rooster ongunstig is. nr:

14. Hieronder staat een aantal mogelijke redenen om juist WEL naar school te gaan. Nummer de redenen van 1 tot 6, waarbij nummer 1 de belangrijkste reden is en nummer 6 de minst belangrijke.

- Gewoon, omdat het in het rooster staat; nr:
- Omdat ik de lessen interessant vind; nr:
- Omdat ik de lessen nodig heb om mijn tentamens te halen; nr:
- Om met studiegenoten samen (aan projecten) te werken; nr:
- Omdat ik op school rustig kan studeren en werken aan opdrachten; nr:
- Voor de gezelligheid en om studiegenoten te zien en te spreken. nr:

15. Hieronder staan drie beweringen. Welke van deze beweringen past het beste bij jou? Maak een keuze uit één van de beweringen en kruis die aan.

- ☐ Ik ben erg geïnteresseerd in alles wat met mijn studie te maken heeft en wil graag alles weten, ook al behoort het niet tot de tentamenstof. Ik studeer vooral om mijn kennis en vaardigheden te vergroten. Ik ga zelf op zoek naar de achtergronden van onderwerpen waarmee ik in aanraking kom, verdiep me daarin en probeer dat wat ik gevonden heb toe te passen in bijvoorbeeld mijn projecten.
- ☐ Ik vind mijn studie interessant en ben geïnteresseerd in de onderwerpen, maar dan beperkt tot dat wat ik voor mijn studie in colleges of als tentamenstof krijg aangereikt. Ik studeer vooral om een zo hoog mogelijk cijfer te halen voor mijn tentamen. Daarbij studeer ik gericht en leer de dingen waarvan ik denk dat ze op het tentamen gevraagd zullen worden. Als het gaat om het werken aan projecten, zoek ik vooral naar informatie die ik echt nodig heb. Verder zoeken dan dat kan best interessant zijn, maar kost me vaak veel tijd en het is nog maar de vraag wat het oplevert.
- ☐ Ik weet eigenlijk niet of ik mijn studie echt leuk vind. Dat wat ik hoor in colleges vind ik niet altijd even interessant. Ik probeer met minimale inspanning mijn tentamen te halen en ben al blij als ik daarvoor een voldoende heb. Als ik weet dat ik mijn tentamen kan halen door alleen de sheets te leren, dan hoef ik het boek verder niet te bekijken.

16. Welke digitale middelen gebruik je structureel voor je studie (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)?

- ☐ mijn eigen laptop of tablet
- ☐ een vaste computer thuis
- ☐ een vaste studentcomputer op school
- ☐ mijn smartphone

☐ Anders, namelijk:

17. Hieronder staan vier beweringen over het gebruik van interactieve media. Welke van deze beweringen past het beste bij jou? Nummer de beweringen van 1 tot 4, waarbij nummer 1 het meest bij jou past en nummer 4 de minst.

Ik gebruik interactieve media in de traditionele zin, bijvoorbeeld om: – te ‘googlen’ en snel te zoeken naar informatie op internet, – e-mail berichten te sturen – bijvoorbeeld muziek of films te downloaden – kijken naar filmpjes, bijvoorbeeld op youtube,	nr:
--	----------

– op de hoogte te blijven van het laatste nieuws.	
Ik gebruik interactieve media voor het onderhouden van sociale contacten, bijvoorbeeld voor het: – bijhouden van mijn facebookpagina, – bekijken van profielen van anderen op internet (bijvoorbeeld facebookpagina, LinkedIn profielen, etc), – het lezen en posten berichten of informatie uploaden op sociale media (bijvoorbeeld via Twitter, Instagram, Snapchat, Whatsapp, Google+, etc).	nr:
Ik gebruik internet en interactieve media voor het spelen van games, bijvoorbeeld: – online games (poker, mindcraft, wordfeud, flappybird, etc.), – daarnaast speel ik regelmatig console games (Xbox, Playstation, etc.), – en gebruik ik portable games (Nintendo, etc.).	nr:
Ik gebruik internet en interactieve media om zelf dingen te maken, bijvoorbeeld voor het: – opzetten en onderhouden van groepen op internet, – regelmatig uploaden van content naar andere sites dan mijn eigen profiel (bijvoorbeeld informatie toevoegen aan Wikipedia, videos op Youtube, etc.), – bouwen van nieuwe websites voor mezelf en anderen, – programmeren (schrijven van programma's en software ontwikkelen).	nr:

Dit is het einde van deze vragenlijst. Bedankt voor het invullen ervan.

Bijlage 3: Opmaak van het dagboekonderzoek

Toelichting:

HOE GEBRUIK JE HET DAGBOEK ?

Je vult het dagboek van maandag tot en met vrijdag in. Voor elke dag zijn twee pagina's beschikbaar. Start elke dag door bovenaan de pagina de datum in te vullen en je naam. Het dagboek zelf bestaat uit een invultabel met vier kolommen.

Het idee van dit dagboekonderzoek is simpel.

1. je noteert de begin- en eindtijd,
2. je noteert de studieactiviteit waarmee je op dat moment bezig bent,
3. je noteert de plek waar je dat doet,
4. je geeft met maximaal 2 redenen aan waarom je dat daar doet.

Om het invullen te vergemakkelijken, heb ik een aantal veel voorkomende studieactiviteiten beschreven, mogelijke plaatsen waar je die activiteiten kunt doen en een lijst met redenen die je daarvoor zou kunnen hebben. Deze staan allemaal op de eerste pagina van het boekje. Hierop zie je dat de studieactiviteiten genummerd zijn met een cijfer, de locaties met een letter en de redenen ook weer met een cijfer. Het is de bedoeling dat je de cijfers en letters waarvan bij jou op een bepaald moment sprake is, opneemt in het dagboek.

Als je geen keuze kunt maken uit de voorgeschreven mogelijkheden, dan formuleer je zelf kort de activiteit, de locatie of de reden onder de categorie 'overig'. Je mag altijd tekst toevoegen aan een cijfer of letter (zie ook het voorbeeld).

Zet elke nieuwe studieactiviteit op een volgende regel en zet in de eerste kolom de begin- en eindtijd van de activiteit. Per regel staat één cijfer van een studieactiviteit, één letter voor de locatie en maximaal twee cijfers voor een reden. Er zullen vast regelmatig meer dan twee redenen van toepassing zijn; geef dan de twee doorslaggevende redenen.

Vul alleen studiegerelateerde activiteiten in, maar probeer wel zo volledig mogelijk te zijn. Als je op school bent, geef dan zoveel mogelijk activiteiten aan (dus ook sociale activiteiten als koffie drinken, pauzeren). *Bedenk elke keer als je opstaat, dat je waarschijnlijk iets anders gaat doen.*

Het zou mooi zijn als je het dagboek de hele week bij de hand hebt zodat je elke keer als je iets anders gaat doen of een andere plek kiest om iets te doen, je dit in het dagboek kunt noteren. Je kunt ook bijvoorbeeld een aantal keren per dag even terugdenken wat je gedaan hebt, waar en waarom, en dat dan in één keer opschrijven.

BELANGRIJK !

Het dagboek is persoonlijk en mag alleen door jou ingevuld worden.

Alle informatie die je mij verstrekt worden bij de verwerking ervan anoniem gemaakt. De gegevens worden alleen voor mijn onderzoek gebruikt.

Alvast erg bedankt voor je deelname. Als je het dagboek een week lang serieus hebt bijgehouden, ding je ook nog mee naar een van de cadeaubonnen t.w.v. 100 euro die ter beschikking worden gesteld door het facilitair bedrijf van de Hanzehogeschool.

Inlegkaart dagboek

Dank je wel voor je medewerking aan dit onderzoek naar 'de plek waar studenten leren'. Deze bladzijde is een hulpmiddel om het dagboek bij te houden. Het is de bedoeling dat je steeds het cijfer of de letter van de betreffende categorieën overneemt in het dagboek. In het dagboek zelf vind je een uitleg en een voorbeeld hoe je het kunt invullen. Als je tussentijds vragen hebt, mail me dan op: m.hunneman@st.hanze.nl of bel me op 06 53992239.

studieactiviteit	locatie	Waarom daar?
Hier geef je 1 antwoord Activiteiten alleen: 1 - Studeren 2 - Werken aan een opdracht of project 3 - Routinematige activiteit Activiteiten met anderen: 4 - Blijwonen van een les 5 - Tijdens de les een opdracht uitvoeren met anderen 6 - Samenwerken met andere studenten buiten de les 7 - Overleg met een docent 8 - Sociaal contact Virtuele activiteiten: 9 - Virtueel contact voor je studie met studiegenoten, de school of met databronnen elders Overig: 10 - Studiegerelateerde activiteiten anders dan de bovenstaande categorieën, namelijk: ...	Hier geef je 1 antwoord Thuis: - A - Thuis of bij iemand anders thuis Op school: - B - Klastoekaal - C - Studentwerkplek met vaste computer - D - Af te sluiten projectruimte - E - Open ruimte of gangzone - F - Mediatheek - G - Restaurant/café op de campus - H - Buiten op het campusterein Ergens anders: - I - Onderweg - J - Horecagelegenheid buiten de campus - K - Openbare bibliotheek of universiteitsbibliotheek Overig: - L - Elders dan de bovenstaande categorieën, namelijk: ...	Hier geef je 1 of 2 antwoord(en) Beschikbaarheid/bereikbaarheid: 1 - Staat in het rooster 2 - Nabijheid van de plek ('deze plek is het dichtste bij') 3 - Bij gebrek aan beter ('de plek waar ik zou willen zitten is niet beschikbaar') Comfort/functionality: 4 - Comfort (omdat dit een prettige plek is) 5 - Behoefte aan rust en privacy 6 - Aanwezigheid van cateringvoorzieningen 7 - Aanwezigheid van studieondersteunende voorzieningen ('een PC, wifi, stroompunten, leermiddelen') Persoonlijke redenen: 8 - De persoon/personen met/bij wie ik ben hebben de locatie bepaald 9 - Gewoonte ('ik zit vaak daar') 10 - Geen bewuste reden Overig: 11 - Een andere reden dan een van de bovenstaande categorieën, namelijk: ...

Voorbeeld van het logboek

DAG 1: 6 nov.		NAAM: Menno Hunneman	
begin- en eindtijd	studieactiviteit	locatie	Waarom daar?
7.15 - 7.25	9	A	2, ik was nog thuis
8.00 - 8.30	1	I	10
8.30 - 8.45	8	E	2
8.45 - 10.15	4	B	1
10.15 - 10.30	8, pauze	G	6 + 9
10.30 - 11.10	6, projecten	G	2, zaten we al
11.10 - 11.30	6	C	7 + 3 (liever projectruimte)
11.30 - 12.00	9	C	7
12.00 - 12.50	4	B	1
12.50 - 13.00	8, pauze	H	4 + 11 (roken)
13.00 - 13.30	4	B	1
13.30 - 14.00	4, andere les	B, ander lokaal	1
14.00 - 14.30	5	E	2
14.30 - 15.00	4	B	1
15.00 - 15.30	8, pauze	E	8 (liep mee)
15.30 - 16.00	7	B	1
16.00 - 16.30	8	I, trein	10
20.10 - 20.20	9	A	10
20.45 - 21.40	2	A	10
21.40 - 21.50	3, spullen pakken	A	10

Bijlage 4: Uitgewerkte interviews

Interview 1

Afgenomen op 18-2-2015 te Groningen

Menno Hunneman: (H)

Respondent 1: (N)

H: Welke werkplekken ken je hier op de Hanzehogeschool?

N: De computerruimtes, voornamelijk die op de begane grond. De tafels op de gang en het atrium.

H: Werk je wel eens in het atrium?

N: Jawel, maar dan moet het werk zijn waar niet al te veel concentratie voor nodig is. Omdat er veel mensen zijn is er ook veel lawaai.

N: In de A-, B- en C-vleugel zijn veel groepsworkplekken.

H: Zit je daar vaak wanneer je in groepsverband aan het werk bent?

N: Ja, maar als ik in mijn eentje werk dan zit ik vaak thuis. Of als ik een uurtje niets te doen heb dan ga ik vaak ik de gang werken. Of in het atrium.

H: Je bent thuiswonend. Wanneer er geen colleges ingeroosterd zijn, ga je dan wel naar school?

N: Als ik geen colleges heb dan ga ik liever thuis werken of leren. Dit doe ik omdat ik een uur per dag naar Groningen reis. Daarom vind ik het gemakkelijker om dit werk thuis te doen. Dan heb ik meer tijd.

H: Je maakt de afweging of de schoolwerkzaamheden het waard zijn om de reistijd te investeren?

N: Als we bijvoorbeeld met een projectgroep afspreken dan doen we dat voor of na colleges. Op dagen dat er geen colleges zijn, dan werken we allemaal thuis.

H: Ben je bekend met de stilteruimte boven de mediatheek?

N: Ja, ik ben er bekend mee maar ben er nog nooit geweest. Ik heb ook eigenlijk geen idee hoe je er komt.

H: Zou je er wel belang bij hebben om gebruik van deze ruimte te maken?

N: Nee, ik denk het niet. Zo'n ruimte is meer om te leren en ik leer eigenlijk nooit op school. Ook niet voor tentamens of opdrachten.

H: Hoe ervaar je de eigen ruimte die het instituut van facility management heeft? En voel je je welkom op de ankerplaatsen van andere instituten?

N: Ik voel me welkom op andere ankerplaatsen. Zelf werk ik graag op die van de Pabo vanwege de vele glazen projectruimtes. Bovendien is het erg druk bij facility management.

H: Over welke faciliteiten moet zo'n projectruimte volgens jouw beschikken?

N: Stopcontacten. Die zijn er niet altijd genoeg. Soms zijn deze contactpunten ook te ver van zitplekken vandaan. Dingen als whiteboards zijn volgens mij overbodig. Belangrijk is dat er genoeg stoelen en tafels aanwezig zijn.

H: Je geeft aan graag thuis te werken, doe je dit omdat je het thuis prettiger vindt werken of speelt de reistijd hier een grote rol in?

- N: Ik denk toch wel dat reistijd hier van grote invloed is. Maar ik denk wel, wanneer ik op school zou werken, dat ik sneller afgeleid wordt. Er zijn veel mensen die ook bewegen. Om te leren of werken heb ik rust en concentratie nodig.
- H: Je colleges, waar bereidt je die voor?
- N: Meestal ga ik gewoon naar de colleges zonder voorbereiding. Af en toe lees ik de opgegeven stof door.
- H: Vind je dat de aanwezige projectruimtes aansluiten op het aangeboden onderwijs?
- N: Er zijn te weinig projectruimtes. Wanneer er een projectruimte beschikbaar is, is deze vaak voor het volgende uur gereserveerd. Hierdoor moeten we steeds verhuizen en dat is niet ideaal. Wanneer je zelf reserveert is het echter wel ideaal.
- H: Wat doe je wanneer een projectruimte gereserveerd blijkt te zijn?
- N: Meestal verhuizen we dan naar de gang. Alleen niet iedereen vindt het prettig om op de gang te werken vanwege de drukte. Dan gingen we met de projectgroep vaak naar het lokaal waar we de eerstvolgende les hadden.
- H: Je geeft aan dat het druk is bij de afdeling facility management. Is dit altijd zo?
- N: Het verschilt heel erg per dag. Afhankelijk van de reserveringen van projectruimtes is er meer of minder plek voor ons om te werken.
- H: Als jij colleges hebt, moet je dan vaak van lokaal wisselen?
- N: Ja. Maar dan zijn de lokalen vaak wel dicht bij elkaar. Dat is wel prettig.
- H: Hoe ervaar jij de momenten dat je moet wisselen van lokaal?
- N: Als rustmomenten.
- H: Stel, je hebt al je colleges in een lokaal? Hoe zou je dat vinden?
- N: Ik denk wel prettig. Het is dan een soort vaste uitvalsbasis.
- H: Hoe vind je dat de docenten met de faciliteiten binnen de leslokalen omgaan?
- N: Ik heb de indruk dat docenten beter met de oude dan de nieuwe digiborden overweg kunnen. Ik vind wel dat de docenten goed gebruik maken van de digiborden.
- H: Stel je, je ideale werkplek eens voor, hoe zou deze eruit zien?
- N: Een projectruimte met veel lichtinval, grote tafels, voldoende stopcontacten. Het zou ook prettig zijn als er een raam open kan.
- H: En wat zou je veranderen, of juist behouden in de gehele Van OlstToren?
- N: De aanwezige loungeplekken vind ik erg prettig om uit te rusten of snel iets voor de colleges op te zoeken. In sommige projectruimtes staan vaste computers. Ik heb het zelf niet nodig maar wanneer je in een projectgroep zit met iemand zonder computer, dan is dat erg prettig.
- H: Wat vind je van overige voorzieningen in de Van OlstToren, zoals printers of horecavoorzieningen?
- N: Die vind ik goed. De prijzen van de horeca zijn goed, net als het aanbod. Ik ben zelf nog nooit in die koffiezaak op de hal geweest. Omdat het vaak druk is denk ik. Ik zou eerder snel een kopje koffie of een broodje halen.
- H: Wat doe je in je tussenuren?
- N: Meestal gaan we in de kantine zitten. Of op van die loungeplekken. Dan gaan we pauzeren of opdrachten maken.

- H: Wat is in jouw ogen het grootste verbeterpunt voor de Van OlstToren?
- N: Ik zou graag meer projectruimtes zien die plek bieden aan een gehele projectgroep. De glazen projectruimtes in het D-gebouw vind ik erg prettig.

Interview 2

Afgenomen op 18-2-2015 te Groningen

Menno Hunneman: (H)

Respondent: (N)

H: Welke werkplekken ken je allemaal op de Hanzehogeschool?

N: De werkplekken die ik ken zijn de mediatheek, projectwerkruimtes, studielandschap en de vaste computers op de hal.

H: Maak je wel eens gebruik van de computers op de hal?

N: Nee, ik heb altijd mijn eigen laptop mee.

H: Uit je dagboek kwam naar voren dat je wel eens in de bibliotheek werkt. In welke bibliotheek werk je dan? Die van de Hanzehogeschool of die van de Universiteit?

N: Dan zit ik altijd in de UB. Die is groter, mijn vrienden zitten er altijd en vanuit mijn kamer is de UB beter te bereiken. Ik vind de faciliteiten in de UB ook beter dan op de Hanzehogeschool. Wanneer je in de kantine van de UB zit, kan je daar prima alleen zitten zonder dat je je ongemakkelijk voelt. Dat is meer het geval in de Van OlstToren. Daar is het atrium zo groot en gericht op groepen dat ik er liever niet mijn eentje zit.

N: Ik vind ook dat je op de Universiteit iedereen bezig ziet en dat motiveert. Op de Hanzehogeschool zie je meer mensen niks en dan neem ik dat sneller over. De UB is meer gericht op prestaties.

H: Je gaf aan dat je in de UB werkt, mede omdat de UB groter is. Vind je de mediatheek van de Hanzehogeschool te klein?

N: Ik denk dat er belang is bij meer ruimte. Een 'HB' zou voor mij perfect zijn, zeker wanneer deze in het centrum van de stad zou zijn.

H: Welke werkplekken gebruik je normaal veel? Voor bijvoorbeeld projecten.

N: Studielandschappen dan vooral. Ik zit eigenlijk alleen op school vanwege het project.

H: Werk je dan vaak samen aan projectopdrachten of doe je dat alleen?

N: Dat hangt een beetje van de projectopdracht af. Soms is het wel prettig om samen met je projectgroepsleden in een ruimte te zitten om zo vragen aan elkaar te kunnen stellen.

H: Wanneer je je eigen laptop mee hebt, en je hebt stroom hiervoor nodig. Zijn hier genoeg contactpunten voor?

N: Nee, vooral in lokalen niet. Wij hebben met onze klas een vast lokaal en daar zijn alleen aan de randen contactpunten.

H: Hoe ervaar je het dat je alle lessen in een lokaal hebt?

N: Ik ervaar het persoonlijk heel slecht. Ik vind het heel benauwd en je wordt er lui van omdat je soms heel lang in één lokaal zit. Ik verlies mijn concentratie hierdoor. Tussen de lessen door van lokaal wisselen lijkt mij erg prettig en goed voor mijn concentratie.

H: Weet je ook hoe je klasgenoten over een dergelijk lokaalgebruik nadenken?

N: Ja, die denken er meestal wel hetzelfde over.

H: Je geeft aan dat je veel in het studielandschap van facility management werkt. Voel je je ook welkom op andere ankerpunten?

- N: Daar voel ik mij zeker welkom. Ik werk er ook graag. Vrienden van mij studeren bijvoorbeeld IBS en dan kom ik weer met hun vrienden in contact. Dit vind ik erg leuk.
- H: Werk je ook veel thuis? En zo ja, wat doe je dan?
- N: Nee, ik werk weinig thuis. Eigenlijk doe ik al mijn leer- en maakwerk in de UB.
- H: Wanneer er geen lessen zijn ingeroosterd, kom je dan wel eens naar de Van OlstToren?
- N: Nee eigenlijk nooit. Ik kom alleen naar school wanneer ik les heb.
- H: Stel, je zou al je colleges op één dag ingeroosterd hebben. Zou je dit prettig vinden?
- N: Dat is voor mij niet zo belangrijk. Ik woon vlakbij school en daarom is het niet zo'n groot probleem om op school te komen voor een college van een uurtje. Het lijkt me ook beter voor mijn concentratie wanneer ik kortere dagen heb.
- H: Wat vind je, als je college hebt, van het lokaal?
- N: Ik vind het niet geschikt om een hele dag te werken. Het is te klein voor 25 studenten, er zijn te weinig stopcontacten en de luchtkwaliteit is niet optimaal.
- H: Wat vind je van de overige ruimtes binnen de Van OlstToren?
- N: De kantine en projectruimtes vind ik erg goed en erg geschikt voor hun functie.
- H: Wat doe je vooral in tussenuren?
- N: In tussenuren ga ik vaak met het project bezig op school. Ik ga niet tussentijds naar huis.
- H: Hoe ga je met je projectgroep te werk?
- N: Zodra we een opdracht krijgen maken we een verdeling van wie welke werkzaamheden verricht. Dan blijven we eerst op school werken maar in de loop van het project wordt er meer thuis of in de UB gewerkt.
- H: Zou je je ideale werkplek eens kunnen omschrijven?
- N: Mijn ideale werkplek, voor individueel werk, zou veel rust en privacy bieden en ook weinig afleiding met zich meebrengen. De omgeving moet gericht zijn op het maken van opdrachten. Ik wil mij goed kunnen concentreren. Het moet wel een plek zijn waar je met meerdere studenten kan zitten.
- H: Wat zou voor jou de grootste verbetering zijn van werkplekken binnen de Van OlstToren? Of wat moet juist behouden blijven?
- N: Er moet een trap komen van de A-, B-, C-vleugel naar de E-vleugel.

Interview 3

Afgenomen op 19-2-2015 te Groningen

Menno Hunneman: (H)

Respondent: (N)

H: Welke werkplekken ken je allemaal in de Van OlstToren?

N: De computerruimte op de begane grond. Het is wel lastig dat hier vaak te weinig plek is om met een groep te werken. De mediatheek en stilteruimte natuurlijk. Hier zit ik alleen niet vaak. Ook ken ik de studielandschappen.

H: Zit je vaak op een studielandschap?

N: Nee, niet vaak omdat er geen vaste computers zijn en ik niet altijd een laptop meeheb.

H: Selecteer je vaak je werkplek op de aanwezigheid van een vaste computer?

N: Ja, ik zit bijvoorbeeld graag in projectruimtes met een vaste computer. Zodoende heb ik veel rust en privacy. Dan kan ik me beter concentreren.

H: Je gaf aan weinig gebruik te maken van de Hanzemediatheek en stilteruimte. Wat houdt je hierin tegen?

N: Ik heb het eigenlijk nooit geprobeerd. Volgens mij zijn er ook geen vaste computers. In de stilteruimte zit ik ook niet vaak omdat ik veel onderweg ben. Zodoende kan ik veel opdrachten onderweg maken en heb ik geen stilteruimte nodig.

H: Welke werkplekken gebruik je vaak in de Van OlstToren?

N: Ik reserveer vaak een projectruimte. Dit doe ik omdat ze anders vaak vol zijn. Ik vind de privacy erg prettig. Ik selecteer vaak een ruimte met een vaste computer.

H: Werk je wel eens in de kantine?

N: Nee. Het is te druk om te werken. Als ik in de kantine zit is dat alleen om te pauzeren.

H: Wanneer je een tentamen voorbereidt, of opdrachten, waar doe je dat?

N: Thuis, omdat de reistijd voor mij te lang is om alleen daarvoor naar Groningen te komen. Ik moet namelijk vanuit Lelystad of Oldenburg (D) komen.

H: Maak je de afweging of het de reistijd waard is om voor bijvoorbeeld één college naar Groningen te komen of niet?

N: Omdat ik eerstejaars student ben zorg ik er voor dat ik vaak aanwezig ben. Soms ben ik dan voor niets naar Groningen gekomen en dat vind ik wel jammer. Maar ik wil graag mijn propedeuse halen, dus dat heb ik er wel voor over.

H: Hoe combineer je je lange reistijd met projectwerk?

N: Vaak verdelen we opdrachten zodat ik ook thuis hiermee aan het werk kan. Wanneer we wel samen moeten werken dan blijven we vaak wat langer op school.

H: Stel je hebt een opdracht, maak je die dan onderweg naar huis of blijf je hiervoor langer op school?

N: Opdrachten maak ik thuis of op school. Lezen doe ik onderweg.

H: Je gaf eerder aan weinig gebruik te maken van het studielandschap bij facility management. Doe je dit wel bij andere ankerpunten en voel je je hier welkom?

- N: Nee, ik ben er niet zo bekend mee. Ik weet daarom ook niet of ik mij hier welkom voel of niet.
- H: Wat vind je prettig aan thuiswerken?
- N: Het is gemakkelijk, dichtbij en de privacy vind ik prettig.
- H: Zou je gebruik maken van werkplekken op de Hanzehogeschool waar meer privacy geboden wordt dan op de huidige werkplekken?
- N: Ja, ik denk het wel.
- H: Vind je dat de huidige werkruimtes aansluiten op de functie waarvoor ze gebruikt worden?
- N: Ja. Ik zit bijvoorbeeld ieder college in hetzelfde lokaal. Dit vind ik ideaal om dat je altijd weet waar je moet zijn en je je spullen hier altijd kan laten liggen. Hier doe ik ook projectwerk. De ruimte leent zich hier prima voor. In projectruimtes zou ik een whiteboard ideaal vinden. Zodoende kan je aan je groepsleden wat uitleggen.
- H: Je zit dus vaak in één lokaal. Zijn de faciliteiten in dit lokaal voldoende aanwezig?
- N: Niet helemaal. Er zijn namelijk maar aan één kant van het lokaal contactpunten en dat is niet ideaal voor mensen die een laptop meebrengen.
- H: Hoe werk je samen met je projectgroepsleden?
- N: Vaak en lang. We blijven vaak ook lang na colleges doorwerken aan het project. Ik kom vier dagen per week naar Groningen, dus ik moet mijn tijd goed verdelen.
- H: Is het voor jou afhankelijk of er colleges zijn ingeroosterd of niet om naar Groningen te komen?
- N: Ja. Af en toe kom ik ook vijf dagen per week naar Groningen, maar meestal zijn we op vrijdag uitgeroosterd.
- H: Omschrijf je ideale werkplek eens?
- N: Stil, geen afleiding van anderen. De aanwezigheid van een computer vind ik altijd prettig. Voor een projectgroep zou ik graag een projectruimte met één vaste computer, een whiteboard en genoeg contactpunten voor laptops zien. Het zou mooi zijn als er projectruimtes zijn die je niet meer hoeft te reserveren. Voor individueel werk zou een kleinere projectruimte ook prima voldoen. Er moet alleen wel een vaste computer staan. In de bibliotheek lijkt het me prettig als werkplekken met schotten van elkaar gescheiden worden. Zodoende is er meer privacy en zou ik er vaker gebruik van maken.
- H: Maak je vaak gebruik van losse computers op de gangpaden van de Van OlstToren?
- N: Ja, dit doe ik vaak in tussenuren.
- H: Ben je bekend met de loungeplekken? Zo ja, wat doe je vaak op deze loungeplekken?
- N: Ja, ik pauzeer er graag. Werken doe ik er nooit.
- H: Stel, je zou in Groningen wonen, waar zou je dan vaak werken? Thuis of op school?
- N: Ik denk beide wel. Ik denk toch dat het helpt om soms niet thuis te werken. Thuis kan er best veel afleiding zijn en daarom is het soms verstandig daar niet te werken.
- H: Wat vind je van de horecavoorzieningen binnen de Van OlstToren?
- N: Ik vind het eigenlijk wel prima. Het kan nooit goedkoop genoeg natuurlijk, maar ik vind de prijs/kwaliteitverhouding goed. Ik koop vaak een broodje en wat koffie en ga daarna terug naar het lokaal bij facility management.

H: Maak je wel eens gebruik van de koffiebar naast de repro in de Van OlstToren?

N: Nee. Die vind ik te duur.

H: Als er wat aan de Van OlstToren veranderd zou moeten worden, wat zou je dan veranderen?
En wat zou je juist willen behouden?

N: Ik denk dat er heel veel computerlokalen zijn waarvan niet duidelijk aangegeven wordt of je hier gebruik van kan maken of niet. Hier zou meer duidelijkheid over gegeven kunnen worden. Verder vind ik het een goed gebouw!